

Предговоръ

„Блаженъ мужъ, иже не иде на совѣтъ нечистивыхъ и на пути грѣшныхъ не ста“. Съ тѣзи думи на пророка Давида се изказва всичко. Рускиятъ народъ, който послуша съвѣта на нечистивите, плаща и до сега съ кръвь и сълзи за грѣховете си. Около три милиона достойни синове на Русия сѫ въ изгнание. Никой не ги зачита, никой не слуша тѣхния гласъ — всѣки ги презира и оскърбява. Отъ една страна, всичко това като че ли не е заслужено, но отъ друга — то се явява като естественъ резултатъ отъ увлечането въ космополитизъмъ, като патриотизъма се смѣта за не модерно, дори смѣшно, течение.

Не ще съмнение, че тѣзи модерни течения, отъ които, както казахъ, космополитизъма заема видно място, докараха Руската държава до 1917 година.

Новаторството, което възприемаше руската интелигенция отъ западна Европа, накара, щото пъrvата да се увлѣче и безрезервно да повѣрва въ чистите стремежи на по-культурните народи, безъ да си дава смѣтка, че всѣки европеецъ преди всичко пази интереса на своята нация и, особено на Русия, гледа като на обектъ за своите чисто материални облаги.

Смѣло може да се каже, че Европа винаги се явява като врагъ на Славянството, и, ако преди великата война руската аристокрация намираше угодничество и готовност за услуги въ Европа, то това не бѣ искреното ѹ чувство къмъ цѣла Русия, а само лицепреклонение предъ златото.

Запознавайки читателя съ истинското състояние на нѣщата, ние сѫщевременно искаме да отворимъ очите на братските народи и ги запознаемъ съ причините на създаденото положение, въ което днесъ се намира цвѣтътъ на руската интелигенция и цѣлия великъ руски народъ.

И навикнали отъ по-рано да се ползвуваме съ вниманието и почить въ странство, питаме се защо сега намираме само презрѣние?

На всички е известно, че отъ десетъ години насамъ въ Русия се лъятъ кръвь и сълзи и всѣки, който обича родината си и отъ все сърдце помага за нейното процъвтяване, естествено, иска да намѣри корена на това зло и да се запознае съ историческите факти на руската трагедия.

314 години се изминаха отъ какъ на Московския престолъ се възкачи царь Михаилъ Феодоровичъ Романовъ. По оново време Русия преживѣваше, подобно на сегашнитѣ, тежки години: тя бѣ разнебитена и, както и днесъ, сѫбинитѣ ѝ се ржководѣха отъ чужденци и отъ маситѣ. Родътъ на Романовци съумѣ постепенно да отслаби бунтарството и беззначалието и следъ 100 години Московската държава се обърна въ велика и могжествена Росийска Империя. Тривѣковното управление на Романовци закрепи значението на Русия, която отъ началото на XVIII вѣкъ заема едно първенствуващо положение между великите държави.

Въ 1913 год. бѣ най-торжествено отпразнувана триста-годишнината отъ възцаряването на династията, и мислеше се, че славното бѫдеще на Русия подъ скъптьра на Романовци е осигурено.

Обаче, всѣкиму е известно, че велика Русия първа излѣзе катастрофално отъ свѣтовната война 1914—1917 г., презъ време на която избухна нечуваната до сега по своите размѣри и по последствия революция. Рухна вѣковния царски престолъ и Русия потъна въ хаосъ, лишена отъ достойния авторитетъ на оногова, волята на когото 300 години бѣше за нея свещена.

Политиката на Европа, а главно на Англия, излѣзе много сполучлива. Русия загиваше предъ очите на цѣлъ свѣтъ, съборена отъ собствени вѫтрешни безредици.

Работърговцитѣ отъ най-хумания вѣкъ празнуваха и мислѣха, че, като държава, Русия вече не ще се въздигне. Разбира се, че това е прибързано тържество, защото единъ

великъ народъ съ пространство $\frac{1}{6}$ отъ цѣлата земна повърхност тъй лесно не загива, безъ да отричаме, обаче, че такива сътресения не минаватъ безследно.

Царътъ и неговото съмейство бѣха затворени въ изгнане и въ края на краищата, като изкупителна жертва, бѣха убити най-безчовѣчно отъ тъмните сили на III-я интернационалъ. Рускиятъ народъ мълчеше. Загина, предаденъ отъ народа си, оня Императоръ, който вървайки на своя народъ, се отдаде доброволно подъ негова защита. Днесъ Русия пъшка отъ страшните мъчения подъ гнета на интернационала. Народътъ вече разбра и съзна до какъвъ ужасъ го докараха большевиците и идейните имъ съмишленици — социалистите. Той разбра още, че само законния стопанинъ на руската земя е въ състояние да възвърне на народа мира, закоността и реда. И пътя къмъ щастието, къмъ новъ животъ, той си пробива чрезъ велики страдания. Съ цѣната на мъчителни испитания той разкри заблудата на лъжливите учения, които събаряха неговото могъщество. И този народъ ще се върне къмъ прежната си слава. Чрезъ свободния си трудъ той ще възстанови щастието си, свѣтлите дни и тържеството на Православния кръстъ надъ звѣздата на безумието.

Отъ деня, когато Императоръ Николай Александровичъ, изльганъ отъ предатели, доброволно напусна престола, Русия позна позора на робството отъ позната чужда сила, видѣ олтарите си осквернени, окървавени и занемарени. Отъ височините на могъществото и славата си тя падна въ тъмнината на унижението.

Но силата на народния духъ е непобѣдима. Основата на националната мошъ е още жива. Въ руските сърдца гори светла вѣра въ възраждането на Русия, въ близкото тържество на народната истина, а такава морална сила не може да отиде напраздно. Народъ, който не само желае, но и дълбоко вѣрва, въ себе си, не ще загине.

По настоящемъ нѣма граници на руските страдания. Поробенъ, разоренъ, оскърбенъ въ своята вѣра, великия руски народъ умира отъ вилнеещите епидемични болѣсти,

на които яростно помага боляшевишкия тероръ, упражняванъ особено сега, безогледно. Човѣшкото слово е безсилно да изрази голготата на рускитѣ майки — безпомощни свидетелки на преждевременото загиване на любимитѣ имъ чеда — бѫдещето на Русия.

Преди петъ години милиони загинаха отъ гладъ въ онази страна, която по-рано имаше хлѣбъ не само за свои собствени нужди, но и за Европа. Тогава човѣколюбиви американски и др. организации се притекоха на помощъ и много хора бѣха спасени отъ гладна смърть, обаче, никой не се погрижи за унищожението на вилнеещия тъменъ тероръ е защото руската кръвъ не трогва сухото сърдце на хуманния европеецъ. За защита на двама очевидни пристъпници анархо комунисти Сако и Ванцети, заслужено осъдени на смърть отъ законенъ сѫдъ въ Америка, се вдигнаха протести почти въ цѣлъ свѣтъ, дори и римския папа се намѣси, но въ защита на невинно загиващите милиони руси не се слуша нито единъ искренъ гласъ. Какъ да се обясни това явление? Това адско дѣло не се ли дѣлжи на онова злато, спечелено отъ комунистите отъ продажба на откраднатия отъ гладуващите хлѣбъ, съ което подкупуватъ цивилизования свѣтъ?

До преди десетъ години надъ Русия сияеше. Кръстътъ християнски, царскиятъ законъ пазеше живота и достоянието на всѣкиго, братска кръвъ не заливаше родната земя, гладъ не унищожаваше цѣли окрѣзи, и при недостигъ всѣки бѣше облеченъ и на топло презъ лютите северни зими, името руско бѣ славно, — а сега? Сега това е само единъ сънъ.

Заради нашите общи заблуждения, заради нехайството ни къмъ националното ни достоинство, Русия днесъ принася велики жертви. Чрезъ справедливо Божие наказание се вразумява рускиятъ народъ. Средъ тежката война, която измори народа, враговете издебнаха момента, откриха недостатъците, замълчаха за достоинствата, смутиха съ това народа, залъгаха го съ обещания, съкрушиха вѣковния му стражъ — Царскиятъ престолъ, който бѣ замѣстенъ съ едно правител-

ство отъ недържавни мжже, и слѣдъ туй завладѣха цѣлата държава. И какво достигнаха?

— Вселиха вражда между родители и дѣца, между братя, между труженици, между села и градове; дори въ светата Църква, както и между Христовите апостоли, се намѣриха Иуди предатели. Дойдоха тежки години: гладъ, болѣсти, сиромашия и развратъ. И когато цѣлъ народъ изнемогва отъ нещаствия, само неговите поработители **комисаритѣ, завладѣли народното богатство, съ своите близки пируватъ и се веселятъ**, дѣляйки награбеното, готови да разпродадатъ на чужденци парче по парче цѣла Русия съ неизчерпаемите ѹ съкровища.

И при такова безизходно положение само вѣрата въ Промисъла Божи, само Царскиятъ престоль и народниятъ трудъ сѫ въ състояние да върнатъ на Русия предишните ѹ свѣтли дни.

Много нѣща, извикани отъ самия животъ, ще останатъ и за въ бѫдеще, но отъ друга страна ще предстои една титаническа работа за унищожението на учрежденията, които донасятъ морална развала. Като първопричина на това създателитѣ имъ — комунисти трѣбва да бѫдатъ игнорирани отъ обществото или изолирани отъ държавата.

Време е вече най-добрите синове на отечеството да съзнаятъ своя свещенъ дѣлъ — служенето на татковината и се заловятъ съ прилагането на всичката строгостъ на законите спрямо размирниците. Тогава само родината ще бѫде осигурена отъ подобни сътресения.

ГЛАВА I

Причини и виновници за пропадането на националното движение във Русия и поуки за всички съзнателенъ гражданинъ

Рускиятъ народъ въ стремежа си да спаси родината, откри предъ свѣта истинския си образъ. Той запази духовнитѣ богатства: вѣра въ Бога, добро сърдце, честность и мѫжество. Обаче, той не само не получи нужната подържка о време, а напротивъ, по всички начини му се пречеше на патриотичното му движение.

Бѣлото движение, що се зароди на ромънска земя, имаше за цель да освободи Русия отъ узурпаторите (III-ия интернационалъ) и отначало, като че ли, срѣщна съчувствие и помошь отъ страна на довчерашнитѣ съюзници: англичани и французи.

Обаче, отпосле, това съчувствие се оказа трагично за Русия. Мѫжно би могло да се даде пъленъ очеркъ на англо-френската помошь за доброволческата (бѣла) армия. То би заело много място и време и не влиза въ темата ни.

Цѣльта е да хвѣрлимъ свѣтлина само върху обширните причини, които увенчаха съ победа болневизъма надъ бѣлото движение, да дадемъ отговоръ — съ какви сили разполагаше международния социалистически комплottъ. Тукъ не можемъ да не отбѣлѣжимъ дѣйността на чехословашкия корпусъ, който изигра голѣма и печална роля въ насоката и изхода на борбата за националното възраждане на Русия.

Войната, която отъ 1914 год. водѣше рускиятъ народъ начало съ своя Царь-Мѫченикъ Николай II, имаше, между многото други благотворителни цѣли, и една задача — да освободи отъ австрийско владичество Бохемия, да възстанови самостойността на древната държава на св. Вечеслава.

Чешките патроти възлагаха всичките си надежди на Руската Империя; презъ 1914—15—16 г. г. центъра на тъхната организация бъше въ Петроградъ. Въ 1916 год. бъде създадена съ руски средства отъ руското правителство първата чехословашка дивизия, състояща отъ доброволци чехи, живели въ Русия, или избѣгали тукъ за активно участие въ борбата. Въ 1917 г. започна да се формира втората дивизия, този пътъ вече отъ военопленни чехи и словаци, взети отъ руската армия въ боеветъ, като отъ концентрационните лагери се избраха за полковетъ най-изпитани хора.

Когато напластените отъ продължителната война облаци се разразиха надъ Русия въ страшень ураганъ и нея я сполетѣ най-голѣмото нещастие, което може да постигне народите; когато бунтътъ на деморализуваните войници отъ Петроградския гарнизонъ съ помощта на съюзниците и на своите „обществени деятели“ се обърна въ една дива и кървава революция, когато сѫщите „деятели“ се надпреварваха да деморализиратъ бойните полкове отъ руската армия и да цапатъ съ каль старите славни знамена, — тогава се залюлъ руския боеви фронтъ; зашеметени отъ пълната разюзданостъ, войниците жадно всмукаха „демократизацията“, насадена въ частите отъ Гучкова, Поливанова и Нахамкеса, като се поддаваха бързо на новите лозунги, подхвърлени имъ отъ демагози, като почнемъ отъ теоретика Родзянко и свършимъ съ практика Ленинъ. Всички, като ли бѣха изгубили умътъ си. Започна се избиване на офицерството, войниците отказаха да настѫпватъ и открыто дружаха съ врага на самата бойна линия. Слѣдъ туй се яви дезертиране и продажба на нѣмците бойните оръдия и картечниците. Само най-дисциплинарните части, кѫдето бѣ запазенъ мирновремения кадъръ на офицерите, съхраниха вида си на войскови сили. Отъ тѣхъ едно отъ първите мѣста заемаше първата Чехословашка дивизия. Въ този периодъ тя прояви много доблестъ и извѣрши не-малки подвизи.

Но Каиновото дѣло — руската революция вървѣше съ гигантски крачки и стигна до логичния си край — позорния.

Брестъ-Литовски миръ. Тогава чехословашките части, преобразувани вече въ отдѣленъ корпусъ, виждайки безцѣлността на съществуването си, рѣшиха да отидатъ на западния фронтъ въ Франция. Пъкъ и стоенето имъ въ „свободната“ съветска република ставаше вече опасно. Чехословашкия корпусъ въ пълния си съставъ съ оржие се качи на ешалоните за да напустне Русия. Да си пробие путь за Архангелскъ се нѣмаше надежда, и за туй взе посока за Владивостокъ чрезъ Сибиръ.

Болшевиците като че ли се съгласиха да ги пустятъ, но искаха да се предаде оржието. Такава заповѣдь бѣ дадена отъ Бронщайнъ (Троцки) съ строго нареждане да се взематъ най-решителни мѣрки. Мнозина се подчиниха на заповѣдъта и предадоха артилерията, картечниците и пушките, но съзнателната часть на чехословашкия корпусъ, разбирачки, че обезоръжени, скоро ще станатъ играчка въ ръцете на комунистите, рѣши да си пробие путь съ оржие. На чехословацитѣ на всѣкїде помагаха тайните организации на руските офицери и казаци. Съ общи усилия бѣ очистена отъ червените банди цѣлата източна част на Русия. Презъ това време се разпръсна единъ позивъ на съюзничите — всички да се сплотятъ около руското национално знаме и да образуватъ отново източния фронтъ за борба противъ Германия и болневизма; изостави се планътъ, щото чехословацитѣ да напустятъ Русия и отидатъ въ Франция. Тоя корпусъ, следователно требаше да се усили и да развие действието си тукъ; погледитѣ на всички бѣха обрнати къмъ Сибиръ и Уралъ; край Волга бѣ образуванъ фронтъ и лютата борба се разгорѣ.

То бѣ време на героите. Руси и чехи се биха заедно като братя; давайки общи жертви въ своя общъ подвигъ, тѣ виждаха предъ себе си една свещена цѣль — да освободятъ Русия отъ апостолите на социализма и проповѣдниците на новия земенъ рай — комунистите.

Справедливостта изисква да кажемъ, че безъ помощта на руските офицерски организации похода на чехословацитѣ не щѣше да има успѣхъ, защото всѣка желѣзно-

пътна гара, напуштана отъ чехитѣ, щѣше да се заеме на-
ново отъ большевишкитѣ банди; борбата щѣше да се про-
така въ чужда за чехитѣ страна отъ 5,000 версти на едно
пространство по желязнопътната линия съ всичкитѣ пре-
димства за червенитѣ, и по тоя начинъ чехитѣ можеха да
бѫдатъ разбити по части и унищожени.

Но доблестното многострадално руско офицерство дѣй-
ствуващо съ оржие по цѣлото протежение отъ Волга до
Великия океанъ и оказа на братскитѣ славянски полкове
могюществена подкрепа. Омскъ, Иркутскъ, Челябинскъ,
Оренбургъ и Троицкъ бѣха очистени отъ большевиците безъ
всѣко участие на чехитѣ, само отъ бѣлогвардейските орга-
низации и отъ казацитетѣ.

Тѣзи истински герои цѣнѣха помощта на братята-
чехи, приемаха ги съ възторгъ и ги почитаха. Населението
посрѣща чехитѣ като избавители, обсипваше ги съ цвѣти
и подаръци.

Сибирското Временно Правителство, което се образува-
на 30 юни 1918 год., веднага следъ падането на большеви-
ците, още сѫщия денъ издаде благодарственъ рескриптъ,
въ който отбѣлѣза голѣмите заслуги на чехо-словаците въ
историята на освобождението и спасението на Сибиръ дори
и на цѣлото славянство. Следъ първите бѣрзи успѣхи, че-
хитѣ бѣха върнати по заповѣдь отъ Парижъ на западъ-
къмъ Волга, — на съюзниците бѣ необходимо да създа-
датъ източния фронтъ противъ германците, тъй като сѫд-
бата на свѣтовната война още не бѣ ясна.

Така се развиваха събитията безъ особени трудности:
Бѣха заети градовете: Уфа, Самара, Симбирскъ и Казанъ,
следъ което се създаде Волжкия фронтъ, който се команд-
ваше отъ чешкия поручикъ Чечекъ, произведенъ въ гене-
ралски чинъ! Операциите се водѣха главно отъ руските
доброволци, които безропотно се подчиняваха на чешките
безграмотни офицери и генерали; отъ последните само Че-
чекъ бѣше лейтенантъ отъ запаса (австрийския), Янъ Сиро-
вой служеше по-рано като комивояжеръ, а Гайда — фелдшеръ.

Полетътъ презъ лѣтото 1918 год. бѣ грандиозенъ. То-

гава, още не обезличена, руската интелигенция изпращаше съ киляди своята учаща се младеж въ редовете на бълата гвардия; офицерството масово вземаше пушки, дори старите генерали ставаха прости номера при орждията.

Изпъкна блъскавия военен талантъ на младия генералъ-щабенъ полковникъ В. О. Капель, който правеше чисто Суворовски чудо-маневри, успяваше навсъкожде и громеше червените. Чешките полкове, увлъчени отъ този поривъ и отъ успехите, отиваха съ руските отряди; тъкъ също бъха обзети отъ могъщата вълна и се увлъкоха отъ лесните побъди. При все това славата и благодарността на зарадваниятъ волжци, освободени отъ боляшевишкото иго, се отдаваха на чехословаките. Тъмъ даваха дарове, поднасяни по руски отъ все сърдце.

Не смѣли и гладни отъ начало, чехите почнаха да багатятъ отъ руската щедростъ, апетитите имъ се изостриха и скоро влѣзе въ обичай, следъ заемането на нѣкой градъ отъ русите или отъ самите тѣхъ, да реквизиратъ руските държавни складове, пъкъ дори и частни имущества. За всичко това русите не се амбицираха. — „Вземи всичко само помогни да свършимъ съ боляшевиците“ казваха тѣ.

Чехите вече се ржководеха отъ чешкия националенъ комитетъ съ членовете му: Богданъ Павлу, Гирсъ, Патейдль, Краль, Мадекъ, Клофачъ и др. (Последниятъ предаде презъ декемврий 1919 год. адмирала Колчака на боляшевиците). Тѣ всички бъха руски военопленници и живѣха въ лагерите, очаквайки края на свѣтовната война.

Когато Америка, Франция и Англия взеха чехите подъ свое покровителство, тогава тѣ лъснаха предъ свѣта. За да се докопатъ до властъта и взематъ на страната си войнишките маси, тѣ пуснаха най-бесрамната демагогия. Повтори се историята отъ лѣтото 1917 год. — деморализацията на руската армия отъ Керенски съ съратниците му.

Отъ всичките кѫтове на Русия изпъкнаха руските социалисти, главно есъ-ери (крило на Керенски и Черновъ) и потеглиха къмъ „другарите-чехи“. Съ парахода „Дѣдъ“ пристигна въ Самара и единъ отъ главните разрушители и пре-

датели — В. Черновъ, редица „отговорни“ партийни работници и много дребни „идеалисти“. Всички тъ бъха приети отъ Чешкия Национален Съвѣтъ като свои хора съ отворени обятия.

Започнаха обща работа, запуши политическата кухня. Съ съвмѣстни усилия и ловки „волтове“ бъ образувано Самарското Правителство — комитетъ на членовете на руското Учредително Събрание (съкратено — Комучъ).

Опирали се върху чешките щикове, централниятъ комитетъ на социалъ-революционерите взе властьта въ Волжкия районъ, за да продължи своя престъпенъ и кървавъ опитъ — насаждане социализма въ Русия. Разбира се, и чешките дѣйци — политиканите социалисти отъ Националния Комитетъ — получиха своето възнаграждение; още отъ Самара тъ започнаха, отначало предпазливо, комерческите си операции, а после вече открыто и безъ стеснение го удариха на спекулация и въ края на крайщата се предадоха на явенъ грабежъ.

Примѣра на политическиятъ водачи подѣствува заразително върху чехословашкото войнство. Ржководни стимули имъ станаха: забогатяване и „борба противъ руската реакция“. На тази почва бързо растѣше развалата на чешките полкове.

Партизаните на чехо-руския социалистически блокъ побързаха да измѣсятъ отъ видните постове на чехословашкия корпусъ всички руски офицери, замѣствайки ги съ свои хора.

По такъвъ начинъ чехите престанаха да се биятъ съ большевиците и очистиха участъка си. Большевиците веднага се възползваха отъ открытия фронтъ и нанесоха фланговъ ударъ на отряда на полковникъ Капелъ, който подъ натиска на превъзходните большевишви сили, бъ принуденъ да отстъпчи.

На 9 Септемврий 1919 год. Казанъ падна и прекивъ още по-голѣми отъ познатите вече ужаси на червения тероръ. Чехите отиваха и завличаха всичко, което можеше да се вземе отъ богатите военни складове — руско държавно

имущество. Следъ тъхъ потеглиха маса бъжанци отъ Волга — старци, жени и деца, — сѫщите тия, които преди нѣколко седмици посрѣщаха чехословашките части съ цвѣтя. Може да си представимъ, какви чувства вълнуваха тази излъгана и предадена тѣлпа!

Естествено, че чувствата на русите почнаха да се мѣнятъ, и вмѣсто доскорошното възхищение, се напластваше възмущение и презрение къмъ подлитѣ чужденци.

Но чехите си продължаваха да грабятъ и награбеното да изнасятъ на пазаря на по-високи цѣни. Споредъ най-скромната смѣтка, тази своеобразна контрибуция костува на руския народъ много стотици хиляди зл. рубли.

Освенъ туй, чехите заграбиха и обявиха като тѣхна собственост голѣмо количество локомотиви и надъ 20.000 вагони. Единъ вагонъ служеше за нуждите приблизително на десета чехи.

Разбира се, такова количество бѣ потрѣбно за превозъ и запазване на взетата отъ обезглавена Русия „контрибуция“.

И само единъ доблестенъ чешки полковникъ Швецъ не можа да понесе този позоръ и се самозастрѣля.

Въ началото на ноември военния и морски министъръ адмиралъ А. В. Колчакъ пристигна съ специаленъ влакъ въ Екатеринбургъ, за да се запознае лично съ нуждите на фронта. Разюзданите чехословашки войници почнаха да закачатъ съ псувни конвоя на военния министъръ. Чешките офицери, присѫтствуващи тукъ, не ги спираха, но дори подбутваха. Руски часовий се опита да спре едного отъ чехите, но отъ страха на послѣдния го посрѣща оскърбителна псувня а следъ туй, се опита да удари часовоя. Тогава, постѣпенно споредъ закона, часовия прибѣгна до оржието и смъртно нареди чеха.

Всички чужденци се възмутиха отъ случая и, при всето, застанаха на страната на безобразниците, а чешките политици обнародваха позивъ къмъ сибирското население, въ който заявиха, че адмиралъ Колчакъ е взетъ подъ тѣхна стража и даденъ на народенъ сѫдъ не само като реакционеръ, но и като врагъ на нацията си, понеже имали сведения,

че той заповъдалъ на Атамана Семеновъ да разруши тунелите и съ това да се задържи чешкото отстъпление къмъ изтокъ.

Веднага следъ ареста на адмиралъ Колчака—обявенъ рано отъ самитъ руси за върховенъ управителъ на Русия, на Нижнеудинската гара до Иркутскъ се образувалъ политически центъръ, състоящъ отъ трима авантюристи: отъ харковския спекулантъ Фелдманъ, Космински и единъ поручикъ-дезертьоръ (презимето му е неизвестно). Този политически центъръ се обяви за носителъ на руската върховна власть. Първото разпореждане на тъхния финансовъ министъръ — единъ евреинъ комисионеръ и социалъ-революционеръ Патушински, бѣ заповѣдано телеграфно до управляющия Владивостошката митница Ковалевски: „Безъ всъкакъвъ тормозъ и прегледъ да се пропуша за товарене на пароходи всичко, което искатъ да изнесатъ чехитѣ, поради тъхните заслуги предъ Русия“.

Принадлежащия на руската държава 280.000 пуда (4.480.000 килограма) златенъ запасъ (който съставлява държавния бюджетъ на България за двѣ хиляди години), чехитѣ докараха до Иркутскъ. Установено е, че по пътя единъ вагонъ злато (1000 пуда или 16.000 кгр.) бѣ разграбенъ („Чехи и С-ри“ — статия въ в. „Дѣло Россіи“ № 10—1920 г.).

Въ Иркутскъ златото бѣ предадено на сѫщия политически центъръ и върху ведомостта личаха подписитѣ на Фелдманъ и още на нѣкой си есъ-еръ — бившъ съдържателъ на единъ ресторантъ въ Иркутскъ.

Есъ-еритѣ и политическия имъ центъръ просъществуваха въ Иркутскъ само осемь дня и властъта мина въ ръцетѣ на болжевишкия совдепъ подъ водителството на единъ московски съветски агентъ.

Чехитѣ съумѣха да се споразумѣятъ и съ болжевиците

Всичко това ставаше предъ очите на всички съюзници въ лицето на високите комисари и военните имъ мисии, които внимателно и съ интересъ следѣха развиващите събития, известявайки всекидневно Парижъ, Лондонъ и Ню-Йоркъ.

Прочутата въ историята фигура, достойна да замъсти Иуда Искариотски, френскиятъ генералъ Жаненъ телеграфира въ Парижъ, че доблестните чехословаци по негова заповѣдь предали златния запасъ на политическия центъръ.

Мѣстото не позволява по-подробно да се разгънатъ и изтѣкнатъ всички детайли на тази картина — какъ руските военоплѣнници подъ команда на френския генералъ Жаненъ тѣпчеха въ каль и кръвъ всичко, що имаше въ Русия национално, честно и готово до край да остане вѣрно на дѣлга си. Това бѣ отплатата, загдѣто Русия толкова усърдно спасяваща на времето Парижъ! — загдѣто въ интереса на съюзниците тя пожертвува главитѣ на три милиона отъ своите най-добри синове по бойнитѣ полета презъ свѣтовната война?

Цѣльта на настоящиятъ очеркъ е да обрисува само въ общи черти онѣзи трудни условия, въ които бѣ поставено дѣлото на бѣлизъ отъ страна на коварните „интервенти“, какъ бѣха събрани и подгответи отъ тѣхъ враждебните сили на националното възраждане на Русия и какъ бѣ извършено предателството.

Шомъ предадоха въ рѫцетѣ на есъ-еритѣ Върховния Управителъ и връчиха на политическия центъръ руския златенъ запасъ, чехословашките ешалони продължиха движението си на изтокъ. По пжтя тѣ заграбиха цѣлата налична каса на Иркутското Казначейство и клишето на експедицията по изготвяването държавни книжа за отпечатване на парични знаци; банкнотитѣ, отпечатвани отъ тѣхъ, бѣха преиму-щесвено отъ хиляда рубли („Чехи „Ес-ры“—статья въ в. „Дѣло Россіи“ брой 10, 1920 год.)

По нататъкъ тѣ срѣщнаха още единъ здравъ руски районъ — Забайкальето съ Чита, кѫдето руската национална сила се пазеше подъ началството на атамана Семеновъ. Чехитѣ знаяха, че нѣма да минатъ край тази застава безнаказано. Но и тукъ тѣ намѣриха подкрѣпа на „съюзните интервенти“.

Янъ Сировой съредоточва нѣколко ешалони къмъ стъ Мисовой и къмъ гр. Верхнеудинскъ, и при съдействието на

30-и американски пъх. полкъ съ своите части неочеквано напада рускитъ войски; следъ кратъкъ бой чехитъ и американцитъ обезоржиха отрядитъ на атамана Семеновъ.

Разоржаването се придружи съ отвличане на осемъ милиона държавни златни рубли (Чехословаки — статия отъ Славянофиль въ вестникъ „Дѣло Россіи“ брой 14 — 1920 год.

Сѫщото мислеха чехитъ да направятъ и въ Чита, но тамъ района на охраната бѣ въ рѫцѣтъ на японски войски, отъ страна на които срѣщнаха сериозна съпротива; да влѣзатъ съ тѣхъ въ бой не посмѣха, а поискаха закрила отъ своя съучастникъ и ржководителъ — Жаненъ.

Съюзниятъ концертъ упражни давление върху японцитъ, следъ което атаманъ Семеновъ бѣ принуденъ да разрѣши на чехословацитъ да минатъ презъ Чита на изтокъ съ условие, щото нито единъ чехъ·войникъ да не излиза отъ влака на никоя гара и въ града. Първите чешки ешалони влѣзоха въ района на Източно-Китайската желѣзнопътна линия и стигнаха до Харбинъ. Ето какъ описва това очевидецъ (Чехо-Словаки — статия на Славянофиль въ в. „Дѣло Россіи“ брой 14 — 1920 год.).

„Интересна картина представляваше гр. Харбинъ презъ днитъ на преминаването на чешките ешалони. Преди всичко, пристигането на чехитъ е отбѣлѣзано рѣзко борсово спадане на рублата. Сарафитъ и борсаджийтъ смѣтнаха веднага, че борсата ще се претрупа отъ рубли и върху това базираха играта си. Дюкянитъ имъ бѣха препълнени отъ чехи, които размѣняха руско злато срещу английски фунтове, иени и долари. На битъ-пазаръ се продаваше руско движимо имущество, като почнемъ отъ грамофони и шевни машини и свѣршимъ съ златни нѣща и диаманти. По станциите се разпродаваха чистокръвни коне и различни файтони. Чували съ сибирски банкноти — частъ откраднати, а частъ отпечатани отъ самитъ чехи, бѣха пуснати изъ Харбинската борса. Въ Владивостокъ тѣ представиха за размѣна сто милиона прѣсни банкноти по хиляда рубли всѣка една“.

Това бѣха първите ешалони; задните се намираха западно отъ Иркутскъ.

На пръвъ погледъ изглеждаше, че, за да преминатъ, чехитѣ трѣбаше съ бой да разгонятъ большевиците, застанали вече въ Иркутскъ следъ като взеха властъта отъ ржцетѣ на есь-еровския политически центъръ. Чехитѣ отлично знаеха, че бѣлата руска армия ще имъ окаже най-енергична поддържка. Но ржководителите на чехословаките, съ Янъ Сировой на чело, останаха вътрни на себе си до край. Тѣ предпочетоха миръ съ червените и сключиха формално условие, въ което бѣ уговорено: разстоянието между послѣдния заденъ чешки ешалонъ и авангарда на съвѣтските бойсти, кого още трѣбва чехитѣ да предадатъ на большевиците, на какви условия тѣ трѣбва да обезорожаватъ бѣлитѣ! Негласно чехитѣ снабдяваха местните червени банди съ оръжие и бойни припаси.

Нѣ стига това, но тѣ возеха съ себе си большевишките агитатори: докараха въ Владивостокъ представителя на Московското съвѣтско правителство — евреина Виленски, отстѫпиха за ползуване отъ большевиците чехо-словашката военна поща — съ други думи казано, въ усърдието си да „помогнатъ“ на братския руски народъ тѣ далечъ минаха границите на всѣка подлостъ и безчестие.

Въ безкрайно тежко положение се намѣриха всички руски офицери, доброволци, бѣжанци и жени, понеже мнозина отъ тѣхъ се отдѣлиха отъ руската армия и вървѣха по-единично пеша или на коне. Понеже влакове не функционираха и цѣлата желѣзнопожтна линия бѣ задръстена отъ чешки ешалони, макаръ и на родната си земя, тѣ бѣха принудени да молятъ за помощъ чешките офицери, разчитайки на тѣхното благородство, а главно на съчувствие къмъ безисходното имъ положение — да спасятъ живота си отъ комунистите и есь-ерите.

Често чехитѣ отказваха да приематъ въ вагоните руси, кждето доста свободно се помѣстваха войници, руски военоплѣнници и заграбеното имущество. Понѣкога тѣ ги приемаха, обаче, на следната гара предаваха довѣрчивите „братя-руси“ на большевиците. За пѫтуване въ студени конски вагони чехитѣ вземаха отъ петъ до петнадесетъ

златни рубли, или просто златни нѣща или диаманти, но и това не осигуряваше живота и пжтя на нещастните руси до Забайкальето — свободна отъ большевики зона.

Около една станция — Оловянная мичаваща чешки ешалонъ изхвърли въ рѣка Ононъ три чуvalа, въ които се указаха тѣла на нѣколко рускини, изнасилени и следъ това убити, споредъ медицинския прегледъ. Такива случай имаше много и нѣма възможност да се установи поне приблизително броя на изгубените и предадени отъ чехите невинни руси.

Случайно спасилия се полковникъ баронъ Делинсхаузенъ разкри подлото чешко предателство на славния сибирски казакъ генералъ-майоръ Волковъ и отряда му.

Генералъ Волковъ се отби отъ армията и не можа да стигне.

Отъ западъ го преследваха червените войски, а отъ изтокъ го заплашваха появилите се банди отъ Иркутскъ. Около гара Ангара Волковъ искаше помощь и спасение отъ началника на чешкия ешалонъ.

„Напредъ нѣма никакви червени“, отговори той.— „Вие смѣло можете да се движите край линията, само да бѣрзате“.

На $1\frac{1}{2}$ кlm. отъ станцията отряда бѣ посрѣдната съ залпове. Прѣвъ падна убитъ генерала Волковъ и смъртно ранена жена му. Отъ цѣлия отрядъ се спасиха само шестъ души съ баронъ Делинсхаузенъ начело. При връщането имъ на станцията тѣ бѣха срѣдната съ думите:

„Какво?! Вие не можахте да си пробиете пжть? Нали нѣмаше тамъ много червени?“

Слѣдъ кратко време большевиците стигнаха станцията и шестимата руси бѣха имъ предадени по заповедь на сѫщия ешалоненъ началникъ и веднага застрелени; само баронъ Делинсхаузенъ се спаси по едно чудо.

Подробниятъ му разказъ, слѣдъ пристигането му въ Харбинъ, бѣ публикуванъ въ всички вестници на далечния изтокъ.

Щомъ стигнаха Владивостокъ, чехите почнаха, споредъ предоставения имъ отъ „руските съюзници“ транспортъ, да

се товаряятъ на пароходи съ заграбеното отъ тѣхъ. Никой не бранеше руските интереси, понеже всичко национално бѣ унищожено до основи почти. Остатъците отъ бѣлата армия бѣха въ тежъкъ походъ презъ Сибиръ. Временно на властъ застанаха пакъ социалистите. Въ Владивостокъ есъ-еровското правителство на Мѣдведевъ помагаше на чехите да се обогатятъ повече, не забравяйки, разбира се, и себе си. То разхищаваше частното имущество, частните стоки, разпродаваше го ту на чехите по приказно-ефтини цѣни, ту при съдействието на последните, го товареше на чужди пароходи, или го продаваше на Япония и на други държави.

Членовете на мѣдвѣвското правителство бѣзаха да избѣгатъ задъ граница. Избѣгаха: жената на финансовия министъръ Никифоровъ, кооператора Ландебергъ съ дванадесетъ куфари пълни съ платина, Огаревъ и др. Властиятъ заповѣдаха да не ги преглеждатъ. Много афери останаха неизвѣстни, макаръ че тогава още нѣкои нѣща бѣха разкрити: обнародвано бѣ, че социалистите продаватъ на чехите стотици хиляди пуда (1 пудъ е равенъ на 16 кгр.) бакъръ по 8 иени пуда, когато минималната му пазарна цена бѣ 20 иени пуда.

Чужденците гледаха на този грабежъ „на едро и дребно“ безучастно. Веднажъ само английския консулъ спрѣ товаренето на гума за около петъ милиона японски иени, взета отъ чехите отъ складовете на Владивостокъ, обаче тази сумма се дължеше на това, че тукъ щѣха да пострадатъ интересите на английски поданици. (Чехи и Есъ-Еры въ „Дѣло Россіи“ брой 10 — 1920 г.)

Отдѣлни руси и несоциалистически печатъ се опитваха да протестиратъ и да изнесатъ фактите на явното и безнаказано ограбване на Русия, но отъ страна на Съглашението се пазѣше упорито мълчание.

Ето единъ примѣръ, потвърденъ съ документи. Въ вестникъ „Japan Advertiser“ от 1-и май 1920 год. бѣ помѣстена телеграфна кореспонденция отъ Владивостокъ съ слѣдното съдѣржание: „Вчерашното заминаване на транспорта „Президентъ Грантъ“ — оставени сѫ още 16,000 чехи за

бжатъ евакуирани; транспорта за тѣхъ още не е предвиденъ и не се очаква по-рано отъ края на юний. Има предложение да се ангажиратъ японските параводи, тѣй като съ нищо незаетитѣ чехи сѫ причина на постоянните вълнения и конфликти. „Президентъ Грантъ“ взе 5,500 чехо-словаци, а сѫщо и стотици тона злато, сребро, бакъръ, машини, захаръ и разни други продукти, както и други нѣща, заграбени и взети въ Сибиръ отъ чехитѣ“.

Чехословашкиятъ дипломатически представителъ въ Токио г-нъ Перглеръ намѣри за нуждно да отговори въ сѫщия вестникъ и въ руския далеко-източнъ печатъ следното:

„Вестниците съдържатъ съобщение отъ Владивостокъ отъ 28-и априлъ относно заминаването за родината на чехословашката армия отъ Сибиръ на брой 5500 души съ американски транспортъ „Президентъ Грантъ“, съ който отнясятъ стотици тона злато, сребро, бакъръ, машини, захаръ, снаряжение и др. заграбено имущество. Вестниците наричатъ това съобщение съ слѣдните думи: „Чехитѣ изнасятъ заграбеното отъ Сибиръ“ и „Чехитѣ грабятъ Сибиръ“. — Речника опредѣля думата заграбено, като означаваще грабежъ въ свръзка съ войната и общото разтройство на реда. По такъвъ начинъ чехословашките войници се обвиняватъ въ доста сериозно престъпление. Длѣжностите на единъ дипломатъ, до колкото азъ (г. Перглеръ) ги разбирамъ, включватъ и защитата на доброто име на своята страна и съгражданите. Тази длѣжностъ добива особена сѫщественостъ, когато се отнася за доброто име на армията, отъ която се възхищаваше цѣлъ свѣтъ, както въ случая е съ Чехословашката армия въ Сибиръ. Чехо-словацитѣ изнасятъ въ случая съ американския транспортъ тѣхното си, купено съ собствени пари. Чехо-словацитѣ се намираха въ Сибиръ доста много време. Тѣзи войници всички сѫ възпитани хора, мнозина отъ тѣхъ завършили университети и сѫ интелигентни работници и занаятчии. Като войници, получаваха известно количество пари. Вместо да харчатъ заплатата си, тѣ събраха парите и основаха голѣмо търговско дружество, а сѫщо и солидна банка — банка на чехословашките легионери. Доходитѣ се

увеличаваха при руските условия, защото изплащаха съ франкъ споредъ борсовия курсъ въ руски пари. Войниците закупуваха голъмо количество запаси, които именно и сега занасяте въ своята република.

За тяхъ беше особено важно да купуватъ сировъ канопъ, потребенъ за текстилната индустрия, и въ това тѣ стигнаха до такива размѣри, че презъ месецъ октомври единъ руски икономистъ препоръчваше да се намали закупуването на този артикулъ отъ чехите — това ясно доказва, че вършиха законни операции, основани върху обикновенитѣ методи за покупка и продажба“.

Какво правятъ чешките войници съ заплатата си, колкото малка и да е тя, вижда се отъ факта, че въ 1918 г. тѣ подписаха 500,000 франка заемъ на чехо-словашкия националенъ съветъ за поддръжане на сѫщата армия“.

И ние сѫщо туряме точка.

Документътъ говори самъ за себе си; въ него намираме потвърждение на всичко изложено по-горѣ, — потвърждение отчасти въ думитѣ, а отчасти въ майсторското замълчаване, или въ „ловките“ дипломатически обяснения и т. н.

Къмъ всичко до тукъ казано остава да прибавимъ още малко — четири къси резюмета.

Първо — за общо-славянското дѣло. Какъ действи-ята на водачите на чехо-словашкия корпусъ блъскаво и напълно доказаха справедливостта на вечните беспокойства и грижи отъ страна на старата майка — Русия за бѣдните, не-щастните и малтретирани славянски плѣмена! Доказаха сѫщо и вѣрността на нашата представа за онази голъма любовъ, която славянските народи хранеха и продължаватъ да пазятъ къмъ света Русия.

Общо-славянското дѣло беше една отъ най-важните проблеми въ Императорска Русия и свѣтовната война бѣ за нея, като последно усилие за добиване на славянска само-стойностъ.

Сърдцето на Русия и на руския народъ се отзоваваше и туптеше заради другите славянски народи. Руската душа страда за тяхъ и бѣ готова да жертвува кръвъта и живота

на синоветъ си за общо-славянското дѣло, за свободата и щастното на всички славянски народи.

Епопеята на чехословашката армия въ Сибиръ, колкото и величава: споредъ думитъ на чешкия посланикъ въ Япония, цѣлъ свѣтъ се възхищавалъ отъ нея, — ще бѫде отбѣлѣзана въ историята като небивалъ позоръ и като черна неблагодарность къмъ Русия, отъ което тя взе добъръ урокъ!

Никой въ свѣта, дори най-честните люде въ Чехословакия, не могатъ да отричатъ, че на славянското обединение отъ чехословашкото войнство въ Сибиръ бѣ нанесенъ единъ такъвъ ударъ, който не може да нанесе и най-лошия врагъ.

Второ. — Нещастието на Русия е безкрайно. Измъчена, окървавена и разпъната, тя вече престава да агонизира въ ржцетъ на джелатитъ, голѣмъ брой отъ които е изъ интернационалното еврейство. Русия — тая велика страна — е покрита съ пожарища, средневѣковни затвори, безкрайни гробища и потопена въ кръвь и сълзи. И страшенъ дѣлъ въ нейното мъченичество се пада, за жалостъ и на чехословацитъ, — съ това, което тѣ извѣршиха презъ 1918—19 год. Въ края на краищата рускиятъ народъ не жали до тамъ многомилионнитъ ценности, откраднати и отвлѣчени оттатъкъ моретата; не жали дори и кръвъта и страданията, причинени отъ „милостъта“ на чехословашкия корпусъ. Всичко това ще си отмине въ вѣчността, но Русия никога не ще прости на чехословацитъ за гдето тѣ тѣй тежко я нараниха, когато тя бѣ повалена и бита вече отъ интернационала до безчувствие и за гдето я крадоха въ време, когато въ нея бѣ разхитено всичко — когато откраднаха честъта и правото й на животъ. Нещастията ще минатъ, ще заздравѣятъ и ранитъ. Но предателството, смъртния братски ударъ въ гърба въ онова време, когато цѣлиятъ народъ напрѣгаше всички усилия да смѣкне огъ врата си задушващите го мръсни ржце на интернационала и да изтрѣгне забития въ сърдцето му ножъ — това е най-страшното отъ всичко и това имено е, което Русия не може никоге да прости, пъкъ и нѣма право да прошава.

Трето. — Никой не иска да обвинява чешкия и словацкия народи зарадъ деянията на мръсната кампания отъ нечистопътните политически дейци на чешкия национален комитет и зарадъ стадното движение на разюзданите отъ тяхъ чехословашки войски маси. Не се съмняваме, че въ Чехия има още много честни и доблестни Швецовци, също така не се съмняваме, че на чехословашкия народъ не е извѣстенъ цѣлия ужасъ на извършеното отъ негови съотечественици въ Сибиръ и че той нѣма представа дори за хилядната часть отъ низостите, проявени отъ тяхъ. Но тъй или инакъ, мисля, че тези допногубни общественици съ това докараха и на своите народи вреда, не помалка отъ тая, що сториха на Русия.

Ще минатъ не вѣкове, а десетки години, и човѣчеството, търсейки справедливо равновѣсие, не веднажъ още ще си даде мегданъ и ще се сблъска въ борби; възможно е, че не веднажъ още то ще измѣни и картата на Европа; костите на всички тези Благоши и Павлу ще изгниятъ въ земята, руските богатства, донесени отъ Сибиръ, също ще изчезнатъ, човечеството ще ги замѣсти съ други, — но предателството — Иудино, отъ една страна, и кръстните страдания на Русия — отъ друга, не ще се забравятъ за дълго време още; тѣ съ вѣкове ще се предаватъ отъ потомство на потомство, защото стореното отъ Благошите и Сие е неизличимо петно върху образа на единъ народъ, комуто всѣкога свѣтъ ще натяква: „Ето какво направи чехословашкия корпусъ въ Сибиръ — нечувано злодейство и низко предателство!“ . . .

За това Русия, като държи добра сметка за всичко това, е длъжна да запита чехите и словаците: какъ се отнесоха тѣ къмъ предателите и какво мислятъ да правятъ за поправление на нанесените и злодеяния?

И най-сетне, четвърто. Повтарямъ казаното, но не мога да не подчертая и тукъ, че злото, най-великото предателство се вършеше предъ свидетели — предъ мълчаливото съгласие, а понѣкога и при одобрението на „съюзнати“ представители.

Не веднажъ въ разсажденията у стоящитѣ на властъ руски люде е минавала мисълъта: дали тѣзи последнитѣ не държеха въ ръце дирегенската пръчка? Но въ всѣки случай, ако не сѫ били дирегенти, то най-малко държаха прикрито нишкитѣ. Не случайно Лойдъ Джорджъ веднага следъ свършването на този печаленъ и трагиченъ за Русия актъ, бързо промѣни маската си, като отвори нова игра — не само примирение, но и сключване договоръ съ большевиците. А че руското национално движение бѣ изгубено, това малко го безпокоеше. Напротивъ, той въ душата си чувствуваше задоволство, защото велика Русия — оная Русия която като миражъ се пречкаше винаги изъ пътя на великобританските стремежи да владѣятъ свѣта, бѣ повалена и извадена изъ строя на опаснитѣ „съперници“. Но нека никой не се радва на руското нещастие, защото то е временно — то е единъ процесъ на разложение, който, макаръ ибавно, но върви къмъ излѣкуване. Но тежко на предателите! Все ще дойде денъ, когато всесвѣтската човѣшка съвестъ ще заговори и ще прикове на позорния стълбъ фарисеите.

ГЛАВА II

Какво доказа националното движение въ Русия

По-нататъкъ пророкъ Давидъ казва: „И на съдалище губителей не съде, но въ законъ его Господнемъ воля Его и въ законъ его поучитеся день и нощъ“.

Учете се братя — славяни!

Нека този урокъ отъ руската трагедия ви послужи като примеръ въ всички възможни вътрешни спорове, защото често се случва, че ония, които много говорятъ, които обещаватъ земни блага, вършатъ противното.

До сега твърдите управници на Българското царство, макаръ и съ рискъ за заживота си, обезвреждаха разрушителните сили, и всъки тръбва да имъ помага въ високия имъ трудъ да ги брани отъ демагогски нападки не само отъ страна на комунисти, но и въобще на недоволници. Нека примера на Господарствената Дума въ Русия, която не знаеше какво върши и която доведе една велика държава до окайно положение, е винаги предъ очи и служи за добъръ урокъ. Партизанщината е опасна.

Преди да се влиза въ партия, която ратува за безкрайно добро за народа, трябва не само да знаемъ, но и да чувстваме до къде докараха Русия „програмните благодътели“ на народа.

Това е доста добъръ начинъ за предотвратяване на масовите съблазни. И въ частния животъ става тъй — хората много обещаващи въ най-добъръ случай не даватъ нищо, а често пак принасятъ само зло.

Българското правителство при толкова мъчнотии не само отъ материаленъ характеръ, но и при отчаенъ тормозъ отъ страна на демагози, върши една тежка и родолюбива работа. Въ името на умиротворението на страната подиръ вътрешните сътресения, предизвикани съ болжевишко злато,

то се отнася съ снизходжение дори и къмъ останалите още въ заблуда елементи, които явно му пречатъ въ благородните планове и не представатъ да го провокиратъ. Такива болни хора тръбва да се оценяватъ б време и самото общество има дългъ да ги следи и ги обезврежда като рушиители на обществения и държавенъ строй.

На народите е свойствено да промънятъ насоките си, като морските вълни. Достатъчна е една промъна на вътъра за да се повлече по новото течение.

Исусъ Христосъ дойде за да спаси гръшниците и предъочитъ на народа извърши много чудеса: изцъряваше болни, възкресяваше мъртви. Но злите гени съумѣха и противъ Бого-Человѣка да въоржжатъ народа.

Докато сѫщия този народъ го срѣщаше въ Иерусалимъ и обсипваше пжтя му съ палмови клончета и викаше: „Осанна сыну Давидову, благословенъ грядый Царь Израилевъ. Осанна въ вышнихъ“. Само подиръ петь дни пакъ той викаше предъ Пилата: „Разпни Его“. Тъй и рускиятъ народъ докато съ колѣнопреклонения се молеше за своя царъ и вождъ презъ течение на вѣкове, на февруари 1917 год. му измѣни и го предаде на разпятие.

Нѣма нищо удивително въ това, че чехословашкия корпусъ предаде на интернационала върховния управителъ на Русия — адмиралъ Колчака и цѣлото руско национално движение. Ние нѣмаме съмнение въ туй, че самите чехословаци пазѣха и пазятъ голѣма любовъ къмъ Русия и нейния народъ, и въ подлото предателство корпуса не бѣ толкова виновенъ, колкото сѫ виновни въ това Богданъ Павлу Гирсъ, Патейдль, Краль, Модекъ, Клофачъ, Благошъ и др., които бѣрзо успѣха да спечелятъ на своя страна славното чехословашко войнство, да го развратятъ съ съблазна на лесното забогатяване.

Всѣки гражданинъ тръбва да помни и да знае, че така наречените „общественици“, носящи равенство и братство на устата си, допринасятъ съисипване на държавата и бедствия за народа.

Ето защо, преди да подпаднемъ подъ влиянието на опозицията, е особено важно по-подробно да научимъ и да прочувствувааме всичките епизоди отъ трагедията на руската държава.

На насъ, живитѣ свидѣтели на великото сътресение на родината ни, принадлежи правото и лежи дългътъ — да освѣтлимъ положението, да го предадемъ както то бѣ въ действителностъ и да разпрѣснемъ нѣкои умишлени или недостатъчно разумни твърдения и пребързани заключения.

Предимно — за бѣлото движение.

Не трѣбва да забравяме или да замълчаваме, че движението на бѣлитѣ руски маси изникна съвършенно естествено — то бѣ една могжща вълна, логично следствие и като искренъ отговоръ за цѣлата революционна подлость и безпринципностъ.

Бѣлогвардейството се зароди по всички кѫтища на Русия, по цѣлото ѝ безкрайно пространство, и се яви като народенъ отговоръ на онова нетърпимо унижение, до което бѣ докарана страната отъ творците и последователите на революцията.

Бѣлото движение бѣше гласътъ на уязвената национална честь и ето защо бѣ необходимо и стихийно. Стихийно, защото се прояви въ всичките народности и класи на Русия, които не можаха да търпятъ на властъ довчерашиятъ престъпници и дезертьори. При липса на бѣлото движение, щѣхме съ едно горчиво съзнание да преклонимъ глава предъ непоносимия позоръ, което означава отсѫтствие на национална честь — единъ отъ най-основните фактори въ държавното строителство.

Ако се прослѣди отъ началото му, презъ кулминацията и до края, въ това движение прозира една естественостъ и простота. Въ туй пълно съ изненади и рискове предприятие народътъ се движеше само отъ едно чувство: чувство на потълкана честь на великата родина, чувство на отмъщение на подлите растлители на родната армия; чувство на дългъ предъ Русия. И това чувство бѣ тѣй могжъ, че подъ бѣлитѣ знамена се събираха стотици хиляди и милио-

ни руси, слагайки съ ентузиазъмъ живота си предъ олтаря на опозореното и поробено Отечество.

Не само настоящата малка книга, но мисля, че много още трудове не ще сж въ състояние да дадатъ едно пълно отражение на онова, що претърпѣха бѣлитѣ войски: невъобразими мъжчения, колосални жертви, непосилни трудове и подвиги извършени често пъти при положението на безнадежност за успехъ. Но горещото чувство и дълбоката вѣра въ правото дѣло ги тласкаха напредъ. И ето защо при всички трудности се отбелѣза единъ почти окончателъ успехъ отъ страна на бѣлитѣ. Въ тъва се криеше красотата на бѣлото движение, което може да се уподоби на кръстоносните походи.

Въ тъва се заключава моралното значение на бѣлитѣ, — въ самото поражение да се изтъкне силна победа. Нека Лойдъ-Джорджовци и Валтери Ратенау търгуватъ ѝ склучватъ договори съ съвѣтското правителство, нека дори го признаятъ като равноправно, но най-честниятъ елементъ въ държавите морално е винаги на страната на бѣлитѣ. Бѫдещето руско поколѣние съ право ще каже: „Нашите бащи направиха всичко възможно за спасение на страната отъ поズора, унижението и робството и не сж вичовни тѣ, за гдѣто външни причини сведоха всичките имъ усилия къмъ нула“.

Пъкъ и така ли е? Истина ли е, че трудовете и жертвите сж изгубени напраздно и не допринесоха нищо?

Този споренъ въпросъ принадлежи на недалечното бѫдеще, но мисля, че семето е хвърлено и на свое време то ще изникне и ще даде своя плодъ . . .

ГЛАВА III.

Монархизма и партизанството.

Руското национално анти-социалистическо движение се зароди стихийно низъ цѣлата страна още отъ първите дни на революцията. И тръбва да си припомнимъ колко голѣма бѣ ненавистта къмъ большевиците, както и общото желание да се ликвидира часъ по-скоро съ тѣхъ; обаче ръководителитѣ на първите тайни организации разумно се пазѣха, очаквайки да съзрѣе това движение и да се обединятъ всички сили въ една мощь. Предоставени сами на себе си, русите лесно биха могли да се справятъ съ большевизъма и да го унищожатъ, както това стана въ Финландия, Бавария, Унгария и България, но, за голѣмо нещастие, „съюзниците“ на Русия се намѣсиха съ цѣль да използватъ за себе си туй руско национално движение. Обѣщавайки своята подкрепа срѣщу социалистите (большевиците), тѣ предизвикаха движението преждевременно съ интимната мисъль — съ това да имъ отворятъ очите за да взематъ противомѣрки, а като видѣха, че, макаръ и не до тамъ подгответо, националното движение бързо привлече народните маси и се изрази въ една стихия тѣй могъща, че обѣщаваше крайна победа надъ поработителите, сѫщите тѣзи „съюзници“ не закъсняха да дадатъ помощта си на социалистите (есъ-еритѣ).

Бѣлото движение, слѣдователно, разкри неискреното отношение на чужденците къмъ Русия, благодарение на които само то претърпѣ пъленъ неуспѣхъ. И щомъ като тѣмъ бѣ тѣй нежелателно националното възраждане на Русия, на руския народъ предстои на ново да прегледа сметката си съ тѣхъ и коренно да промѣни отношението си къмъ тѣй наречената „Антант“ — негови довчераши „съюзници“.

Но въ бѣлото движение има още двѣ особености, едната отъ които до сега още не бѣ освѣтлена.

Първо. — Бълото движение, бидейки съвършено чисто и стремейки се къмъ високата целъ да изтъргне народа си отъ ръцете на хищника, се яви въ политическо отношение съвсемъ незръло и затуй вървъше слѣпешката. Всичко ставаше за народа и въ негово име, но какво искаше той, що бъ за него жизнено несобходимо, никой открито не се изказваше, защото, изглежда, и не знаеше. Тръбаше такава една тежка борба, за да се разреши тоя основенъ въпросъ, т. е. точно да се установи, какво е нужно за народа и какво ще приеме той.

Бълото движение и дори неуспѣха му, както ще видимъ по-нататъкъ, само потвърдиха това, което сега вече е ясно за всички не заслѣпени отъ тѣсно партийно сектанство; дори чужденцитѣ-очевидци, искрено отнасящи се къмъ Русия (а такива още има), видѣха въ що се състои разрешението на въпроса.

Второ. — Както настоящето, тъй и близкото бѫдеще, ще установятъ, че бълото движение въ сѫщностъ се яви като първа проява на фашизъма на онази мощна народна вълна, която по настоящемъ все по-високо се повдига и въ която човѣчеството вижда единственото средство за зяякане днешния държавенъ строй.

Като е така, пита се: защо това движение не сполучи въ Русия; защо завърши то съ катастрофа, когато сѫщия фашизъмъ, що се прояви въ нѣкои части на Западна Европа, и днесъ върви съ сигурни крачки къмъ побѣда, къмъ тържество на правото?

Отговора на това, споредъ нась, ще тръбва да се потърси въ липсата на смѣлостъ въ първите му опити, отъ една страна, а отъ друга — въ непоносимите условия, въ които бѣ поставено то. Часть отъ тѣхъ ние се помжчихме да разкриемъ въ описанието на Сибирската трагедия, а колкото се отнася до пълното имъ освѣтление, това е една обширна работа, съ която ще има да се занимае бѫдещия историкъ.

Едно е несъмнѣно, обаче, че необходимото условие за успѣха на фашизъма е диктатурата. А, за нещастие, наци-

налното руско движение не даде диктаторъ. Не се яви една силна ржка да подчини на своята воля—волята на всички; не изпъкна личността, която да се отдае на беззавѣтно служене на нареда и която съ авторитета си да респектира всички и всѣки и обедини всички сили, та да даде общъ тласъкъ и плавомѣрно да ржководи народното движение.

Маса горещи патриоти, много бѣли офицери и войници, отдѣлни видни водачи и дѣйци поради това се раздробяваха, не можаха да постигнатъ пълна концентрация на силите и да усигурятъ окончателната победа на предприетото велико освободително дѣло.

Липсата на диктаторъ откри вратите на бѣркотийтѣ и естествено роди немощта, която погуби цѣлото движение. Допусната бѣ не само тѣрпимостъ въ отношенията съ социалистите, врагове на движението, но дори и съвместна работа съ тѣхъ.

Много ясно е, че фашизъмътъ е отрицание на социализма и му е явно враждебенъ, защото не може да понася искусствените норми, въ които последния иска да в примчи живота. Въплъщението на живота, на свободните стремежи на човѣшкий крилатъ духъ не тѣрпи бездушните доктрини, тѣй блѣскаво съборени, макаръ и при една временна победа, въ Русия.

И заслугата на Русия предъ човѣчеството е тая именно, че, макаръ и съ цената на милионни жертви и на морета отъ кръвь и сълзи, тя доказа утопичността на новаторските идеи, а съ това безсъмнено облекчи пътя и на тѣржествуващия фашизъмъ.

Диктатура или монархия — това сѫ синоними еднакво изразяващи понятието за твърда и непоколебима власть.

Нѣма нужда да се доказва, че и за бѫдеща Русия, особено както днесъ е разнебитена и разпокъксана, спасението е само въ монархията. И народа — отъ селенина и до елита на интелигенцията му — въ съзнанието си свързва тая власть само съ монарха. Единствено въ него той вижда съвокупността на ценностите, способни да постигнатъ всеобщо благо.

Въ партиитъ отъ най-дъясната — съюзъ на руския народъ — и до най-крайната — комуниститъ — народа вижда противници на своя идеалъ, защото всъка отъ тъхъ на чело съ водачитъ ѝ, служейки на собствени партийни интереси, на партийна дисциплина и въжделения, слага себе си по-високо отъ интереситъ на народа и на неговата властъ, олицетворявана отъ Царя. Това, поне за Русия, е ясно, съдейки отъ новия и вътрешенъ политически животъ презъ последнитъ десетъ години отъ създаването на Руската дума.

Ето защо, нито една партия никъде не представляваше народа и не изразяваше неговата воля; ето защо видните държавници нъмаха необходимия авторитетъ; ето защо ние днесъ сме свидѣтели на това, какъ бързо се разраства броя на безпартийнитъ хора — онази маса отъ руския народъ, отъ която зависи бѫдещето на държавата и устройството ѝ.

Рускиятъ народъ по духъ винаги е билъ монархиченъ и когато върху гърба му се стовариха стотици господари отъ Родзянко и Милюкова до Нахамкеса и Бронщайна — всички тъ партийни водачи отъ голъмъ мащабъ, той почувствува колкото унищението на националното си достоинство, толкова и сразена идеята си на монархизъма. Бълото движение се яви именно въ защита на тази идея.

Рускиятъ народъ признава само оня царизъмъ, който ще съумѣе да устрои държавата, да я вдигне на подобаващата ѝ висота и да брани народния животъ отъ всичко онова, що е гадно и низко не само въ периода на революцията, но и преди 1917 година.

Когато съ адмирала Колчака се движеха маситъ, подъ знамената на когото принасяха въ жертва на дълга живота си, тъ бѣха обзети отъ общия стремежъ и вѣра — водачъ да даде възможность да се осъществи народния идеалъ: възвръщането на потъпканото право и монархията.

Ето и факти: навсъкъде и винаги почти, когато пристигаше адмиралъ Колчакъ въ армията, началниците на минаващите части — дивизии, полкове и батареи молѣха началникъ щаба му генералъ Сахарова, щото Върховния управителъ да излѣзе предъ войскитъ — народа и да покаже

оногова, заради когото Русия воюва. Селяните въ Сибиръ и въ Забайкальето наричаха почиалия адмиралъ въ периода на успѣхитъ му: „Царь Колчакъ“. Неописуемъ бѣ възторга, който избухваше измежду войските, когато виждаха вожда си. По-сдържано, но съ искрена дълбока преданостъ, дори до обожаване, го срѣщаха селските маси по селата, които посѣти адмирала. Можемъ да си представимъ каквощѣше да стане, ако бѣлите спечеляха! Но такава е била. види се, сѫдбата на Русия, която, принасяйки най-искрено въ жертва вѣрността си къмъ съюзниците си, тя по единъ коваренъ начинъ да бѫде повалена на земята и въ най-тежките си страдания да гледа какъ тѣ не само ѹ обръщатъ гърбъ, но и, хилейки се, играятъ демонско хоро надъ трупа ѹ.

Но въ поражението си Русия ще черпи сили и мораль за своето възраждане. На видъ разтревоженото отвѣнъ руско море се успокоява, изморените въ борби народни маси като че ли затихватъ, но въ сѫщностъ вълнението въ низините не е изчезнало. Напротивъ, то на ширъ и дълъжъ се разраства, вълните растатъ неусътно, движението сешири и, може би, не е тъй далеченъ деня, когато руското море наново ще се разбушува, за да изхвърли и измие нечистотиите, що днесъ сквернятъ Велика Русия, като издигне високо надъ себе си вѣковната руска царска власть, а съ нея — правото и висшата справедливостъ.

Бѣлото движение разкри една несвойствена на руската душа проява — взаимното унищожение, което не можемъ мълкомъ да отминемъ и отъ което, между прочимъ, „съюзниците“ бѣха на деветото небе отъ радость: народа се раздѣли на два лагера — бѣли и червени.

Трѣбва да изтѣкнемъ, че въ лагера на бѣлите нѣмаше ненавистъ и злоба спрямо червените; нѣмаше дори и враждебностъ, а само едно съжаление къмъ страдащите братя. Имаше, наистина отдални случаи на саморазправа за предателство, измѣна и единични отмѣщения за проявени отъ противника злѣства, обаче, нѣмаше общъ тероръ и систематично избиване, каквото се вършеше въ лагера на

червенитѣ. Това се обяснява съ факта, че водачите на бѣлите виждаха въ противния лагеръ заблудените свои братя, когато, наопаки, большевишките водачи, състоящи изключително почти отъ не руси — отъ интернационалното еврейство, виждаха въ бѣлия лагеръ врагове на интернационалната идея и нѣмаха друга почва за да се затвърдятъ, освенъ терора, безпощадната жестокостъ и разрушението. За тѣхъ не важеше какво ще остане въ Русия и отъ Русия, както и самия Ленинъ го каза по-послѣ, че Русия да остане макаръ и съ нѣколко души, но да сѫ върни на комунизъма.

Въ борбата ясно се очертаха слоевете, на които се дѣлеше тогава большевишката Русия. Изпъкна първомъ една маса, която отначало бѣ увлѣчена отъ революцията и която отпосле, като разбра пъкления планъ на социалистите, се опомни и ги възненавиди, но изморена, инертна, тя не намѣри въ себе си сили и се оказа неспособна да свали нападнатите я паразити. Отъ тази дошла въ съзнание маса отпадна престъпния елементъ, който отиде съ большевиците. Това бѣха или завършени вече престъпници, нѣкои отъ които освободени отъ сибирските затвори — каторжници, или просто заблудени хора, или бѣдни и отчаени работници, които при общата разруха, не виждаха за себе си друга перспектива за прехрана, или грабежъ, освенъ большевишкото нахлуване.

По-нататъкъ изпъкна въ значителенъ брой онази руска интелигенция, за която Русия представляваше всичко; която, като руска по кръвъ и плътъ, не можеше да живѣе извънъ Русия; за която, Родината, Вѣрата и Монарха не бѣха само думи. Това бѣ большинството отъ руското градско население, съ което бѣлите бѣха свързани по кръвъ и общъ духъ. То напълно съчувствуващо на последните и желанията му бѣха насочени къмъ часъ по-скорошна и пълна победа надъ червените.

И, Боже мой, каква ирония на сѫдбата; каква подигравка съ съвестта и морала! — много отъ тази интелигенция бѣ принудена отпосле да служи на большевишките комисари отъ нужда за парче хлѣбъ, отъ грижи за бѫде-

щето на семейството и отъ страхъ отъ затворъ или разстрѣлване.

Само малъкъ процентъ отъ тая интелигенция отиде искрено да служи на сегашните владѣтели на руската земя—еврейските интернационалисти—заради лични смѣтки, дребно честолюбие, или просто отъ пълна безпринципностъ.

Но колко по-жалки отъ тѣхъ сѫ ония руси, които още въ началото на революцията напустиха отечеството си и отъ безопасно място следѣха борбата, очаквайки съ трептѣщи сърдца успѣха на бѣлите, за да се върнатъ пакъ по старите си мяста. Има ли нужда да се доказва значението на присѫтствието имъ въ отечеството и, може би, решаващето значение за успѣха на националното движение, ако всички тѣ още въ началото отидѣха задружило да го подкрепятъ? Фарисейското имъ оправдание днесъ, че тѣ предвиждали края—погрома — не ги освобождава отъ отговорностъ нито предъ сегашното, нито предъ бѫдещите поколения на руския народъ.

Колко велико е престъплението на тази дезертирала отъ дѣлга си интелигенция, явствува отъ това, че едно малцинство, каквото представляваха большевишките ржковедители, успѣ да препропагандира и наложи на милионния руски народъ, временно макаръ, едно непознато нему учение, на което плеадата интелигенти можеха смѣло да се противопоставятъ, стига да бѣха проникнати отъ съзнанието на дѣлга си къмъ нацията и възпитани въ здравъ борчески духъ, какъвто въ народните маси не липсваше. Но тамъ е цѣлото нещастие, че тази интелигенция, плуваша въ доволство и разкошь презъ стария режимъ и заета презъ всичкото време за създаване лични блага за себе си, въ крайния моментъ се оказа неспособна, негодна да спаси своето поне и позорно избѣга, предпочитайки да се скита прѣсната днесъ по всички краища на свѣта. Нашата трагедия, слѣдователно, е въ отсутствието на достатъчно съзнание и въ дезорганизираността на по-голямата частъ у стоящата на върховетъ интелигенция. Когато, наопаки, у комунистите ние виждаме тѣкмо противното: пълна организация, единенъ

духъ, решителност и единенъ планъ. За това тъ ловко използваха за своите цѣли чувството на националния духъ у народа въ обратна посока. Тъ майсторски агитираха по цѣла Русия сръщу бѣлитѣ, че идѣли да се биятъ съ народа подъ закрилата на английската и френската буржоазии за чужди интереси.

Съ тѣзи си хитри агитации тъ внесоха разколебание въ бѣлия фронтъ, средъ който не закъснѣ да се яви антинационално течение отъ омраза къмъ коварната политика на Антантата, а средъ червения фронтъ, подържанъ отъ З-я интернационалъ, се засили националния руски подемъ, непримиримъ и ненавиждащъ всичко онова, което иде извѣнь сръщу Русия.

Факти като чехословашката енопея въ Сибиръ, спасението на Варшава и засилването на Полша съ цѣната на предателството на южно-руската армия и Рижкия миръ сѫ ясно потвърждение на горното. А колко сѫ други по-дребни и не тѣй забележителни факти отъ тоя родъ.

Една отъ най-важните причини за такава една аномалия се крие въ това, че большевиците намѣриха сили и съумѣха веднага да се справятъ съ есъ-еровщината и да я умаломощятъ; когато, напротивъ, бѣлитѣ не можаха да сторятъ това и не само, че я оставиха да сѫществува, но й позволиха да вилнѣе свободно, а съ това отвориха пѫтя на антинационалното течение, което отсетне засили червените и погуби бѣлото движение.

Докато въ лагера на националистите испъкването на една силна обединяюща личность — личность на здравата диктатура — бѣ още само единъ блѣнъ, тя въ време се прояви у червените, за нещастие на Русия, не въ лицето на единъ националенъ вождъ, а въ колективния образъ на евреина - большевикъ — З-я интернационалъ. Диктатура, наистина, безпощадна, насочена къмъ разруха на всичко цѣнно, но за това пъкъ — диктатура съ твърда, стоманена воля, неумолима и упорита въ постигането на веднажъ поставените цѣли.

Тази именно диктатура можа да накара да се биятъ и работятъ всички за унищожението на бѣлото движение.

Тежко на народъ безъ истински водачи! Съдбата на такъв народъ е винаги трагична!

Дълбоко е наскърбена националната гордостъ на руския народъ, уязвено е до висша степень неговото самолюбие. Виновни въ това сме самите ние. Но най-тежко виновността пада, както казахме, върху руската интелигенция, която, отъ една страна раздѣлена въ възгледите и убежденията си, опиянена отъ собственото си величие, малко работи за насаждане въ самата себе си дори националното съзнание, а отъ друга,—въ припадъка на общия садизъмъ тя го тъпчеше въ калъта. Между „по-първите ни хора“ проявата на национално чувство и гордостъ се смяташе за срамъ. То бѣ предметъ на подигравка. Наричаха го „зоологически патриотизъмъ“, „чувство на диваци“ и т. н.

Нѣкой отъ тоя елитъ е казалъ дори, че русите обичатъ да се самооплюватъ, което разбира се, е лъжа. Но всички тия навици да се унижава националната гордостъ отъ страна на нашата интелигенция свидетелствува само за едно, че тя винаги е била откъсната, отчуждена отъ народните маси, съ живота и тежненията на които не е имала нищо общо. Средъ народа тя бѣ като паднала отъ небето. За туй не бѣ удивително да слушаме присъди за смѣтка на народа, като тази, напримѣръ, че руския „мужикъ“ не съзнава какво нѣщо е национална гордостъ. Той вижда предъ себе си само селото си и му трѣбва повечко земя, а понататъкъ за нищо не иска да знае. Една престъпна клевета, една гавра съ чувствата народни, което е невъзможно и недопустимо средъ другите народи. Ако това се явѣше у англичани, немци, французи, съ подобни клеветници и негодници щѣха лесно да се справятъ и ги накаратъ да мълкнатъ.

Но Русия мълчеше, неотдавайки никакво внимание на тия прояви, които, както виждаме, отпосле оказаха такъво колосално влияние за вътрешния ѝ разгромъ.

Това разбира се, не трѣбва да ни отчайва. Презъ хилядолетищното си съществуване Русия много пъти е претърпѣвала сътресения, съпроводени съ тежки преживявания

въ продължение на стотици години докато постигне соединението си. Напротивъ, то тръбва да ни служи за урокъ. Отъ него тръбва да черпимъ само поука, за да не се повтарятъ катастрофите като тая, която сега преживѣваме.

Емигранството, разхвърлено по всички почти земни кътове на стария и новия свѣтъ, извлѣче доста поука отъ руското нещастие. Всѣки отъ насъ безсъмнено е правиль сравнение на живота въ странство съ тоя въ Русия преди революцията и всички, струва ми се, сме на едно мнение, че всичко у насъ е по-добро, по-мило, по-превъзходяще.

Мила е родината, защото тамъ всичко е свое, всичко е по-познато, съ нея ни свързватъ скжпи спомени! Но нима тръбва да я ценимъ само когато сме въ изгнание, когато страдаме? Отъ сѫщите чувства сѫ обладани и нашите братя — многострадалния руски народъ, който, ако и да пъшка повече отъ десетъ години подъ тежкия тероръ и изтребление на днешната варварска управа подъ етикета на „Федеративната Социалистическа Република“, не само не е изгубилъ, а е усилилъ любовта си къмъ Отечеството. Подбужданъ отъ тая чиста любовь и окриленъ отъ чувството на съзнание на национална гордость — отричана му между прочимъ, отъ една част отъ нашата интелигенция — безпринципната, и зле използвана отъ другата част — безотечествената, последователка на Карль Маркса, — той не само предприема протести за облекчение сѫдбата си, но, както ни показаха по-раншни и неотдавнашни събития, открыто се възправя срещу хищника съ цѣль да го срази и го прогони отъ собствената си земя, която той тѣй флагrantно тѣпче и позори отъ десетъ години насамъ. Тъкмо сега нашата интелигенция тръбва да се отърси отъ старите си навици, отъ ония грѣшки и грѣхове, които ни докараха вътрешното робство и изгнанието. Тъкмо сега тази интелигенция добре е да корегира мислите и чувствата си и съ всичката си съвестъ да се отаде на служение на високия дългъ къмъ Родината. Не пречисти ли се чрезъ такъво едно изпитание и саморазказяние, тя не заслужава да се нарича съ великото руско име и рускиятъ народъ съ

право не ще я приеме въ своята среда, когато дойде денъ да се заврнемъ въ обѣтованата руска земя.

Отклонихме се отъ предмета си, като мислимъ, че изпълнихме единъ дългъ на справедлива оцѣнка на нѣщата. Изтѣквайки истинското положение на работата, ние си позволяваме да вѣрваме, че нашата интелигенция, гдѣто и да се намира тя, ще се проникне дълбоко отъ националния духъ и, сплотена около върховната идея за спасението на страдаща Русия, ще прояви повече заинтересованост и активност въ освободителното дѣло.

Въ страданието е спасението!

Задъ нась е вѣковната история на Русия. Нека отъ нея черпимъ моралъ и сили както въ днешнитѣ си мжки и неволи, тѣй и за борбата, която ни предстои.

Още първия денъ на революцията большевиците прогласиха принципа „раздѣляй и владѣй“. Населението отъ интелигента до селянина лесно се поддаде на различните интриги, заплашвания и обѣщания и се разедини.

Отъ начало се образуваха партии, които вследствие на съсквания се изродиха въ класова борба.

Този успехъ окуражи большевиците. Тѣ замислиха и предприеха раздробяването на руската държава съ цѣль да раздѣлятъ и отслабятъ народа и на части да го тъпчатъ и владѣятъ.

Яви се на сцената Украйнския въпросъ. Направи се опитъ да се създаде независимъ Сибиръ и отдѣлни казашки държави. Тоя пъклънъ планъ срѣщна отпоръ въ общо-руското съзнание и въ силата на националния духъ. Тогава настѫпи дѣленето на народа по бои: бѣли, червени, зелени. Зашеметенъ отъ страшния ударъ и изоставенъ на собствените си сили, народътъ се поддаде и това раздѣляне съществува и до денъ днешенъ.

Въ противовѣсъ на большевишкия принципъ на раздѣла бѣлото движение дѣйствуваше подъ лозунга на единна Русия, единенъ народъ безъ всякакви класови дѣления, вѣрвайки, че само тоя принципъ на единност ще върне Русия въ историческия й путь. Но крайния неуспѣхъ не даде въз-

можност тоя лозунгъ да проникне дълбоко въ широките маси та да се видятъ плодовете му.

Ще си позволимъ да се върнемъ къмъ външните причини на руската революция, за да не остане у читателя ни най-малко съмнение, че руския погромъ не е дъло на борбата срещу революциите. Тъкмо само орждие на „съюзна“ Европа, която въ засилена и уголемена Русия виждаше застрашени жизнените си икономически интереси.

Въ началото на 1917 год. руската армия броеше около 19 милиона воиници съ отлично въоръжение. Бойната способност стигаше до тамъ, че тя можеше да се справи сама съ противниците и да имъ нанесе побъденъ ударъ въ близко бъдеще. Това бъило много добре известно на съюзниците. Отъ друга страна, съюзниятъ договоръ отъ 1914 год. предвиждаше следъ побъдния край на войната Русия да получи: Босфора, Дарданелите и Цариградъ, т. е. излазъ на открito море — на международния пазаръ. Предстоеше, следователно, да се изпълни договора, а туй не понасяше на съюзниците.

Тогава тъкмо ръшиха по другъ начинъ да избъгнатъ изпълнението на договорните условия — да извадятъ Русия изъ строя. Като прикритие на плана си тъкмо избраха една хитра комбинация — да взематъ командата на руската армия въ свои ръце, чрезъ което да си създадатъ известни основания да измънятъ оня пунктъ отъ договора, който гарантираше на Русия горните придобивки, опирайки се на това, че крайната победа се дължи не изключително на руската армия, а на умълото командуване на съюзниците представители.

И за изпълнение на това си пъклено намърение „искрените“ съюзници направиха заговоръ срещу Русия, като взеха спръмо нея не само най-несвързливи, но дори престъпни мърки:

Императоръ Николай II и съюзниците.

Презъ януари 1927 год. въ Петроградъ пристигна една съюзна комисия, състояща отъ представители на Англия, Франция и Италия.

Слѣдъ едно съвещание на Гучкова, князъ Лъвова, Родзянко, генералъ Поливанова, Сазонова съ английския дипломатически представител Бъканана, съ Милюкова и съ др. лица, комисията представи на Царя следнитѣ искания:

1. да се допустнатъ въ Шаба на Върховния Главно-командующъ съюзни представители съ право на решавающъ гласъ;

2. да се поднови командния съставъ на всички руски армии споредъ указанията на Антантата;

3. да се прокара конституция съ отговорно министерство. На тѣзи искания Царътъ сложи следната резолюция.

По първия пунктъ: „Излишно е допущането на съюзни представители, понеже Азъ не предполагамъ да изпращамъ свои такива въ съюзнитѣ армии съ право на решавающъ гласъ“.

По втория пунктъ: „Сжъто е излишно — Моите армии се биятъ съ по-голѣмъ успѣхъ отъ тоя на съюзниците Ми“

По третия пунктъ: „Акта на вѫтрешното управление принадлежи на компетенцията на Монарха и не изисква указания отъ съюзниците“.

Щомъ като този отговоръ стана известенъ въ английската легация, сѫщите лица се събраха на бързо съвещание, на което решиха: „да се напустне законния путь и да се възприеме пътя на революцията“.

Последствието отъ това съвещание е сгромолясването на Велика Русия, спрямо която съюзниците счетоха, че нѣматъ вече договоренъ ангажементъ за Цариградъ и пролизитѣ и по тоя начинъ си измиха рѣцетѣ като Пилата. Но това не е достатъчно. Тѣ я раздробиха, като нѣкои области

подариха — Бесарабия на ромъните, Минскъ — на поляците и т. н., но, разбира се, не отъ великодушие, а понеже тъй диктуваха интересите имъ, и съ това явно минираха свѣтовния миръ, защото, нека се знае, нито днешна, нито утрешна Русия ще остави въ чуждо владение свои собствени земи.

Императоръ Николай и семейството му следъ абдикацията.

За последенъ пътъ Императора отъ Царско Село замина съ щабъ-квартирата въ гр. Могилевъ на 23 февруари 1917 год.

Нѣмаме възможность, пъкъ и не е въ задачата ни, по- подробно да изложимъ събитията отъ последните дни на Императора Николай II, който, заобиколенъ отъ предателства и интриги, бѣ принуденъ да абдикира. Тукъ ние ще дадемъ място само на по-важните отъ тѣхъ:

24 февруари, щабъ-квартира Могилевъ. Щабъ квартирата работеше спокойно. Никакви слухове за вълнения и революционност въ столицата. Царътъ приемаше доклада на генералъ-адютанта Алексѣевъ.

25 февруари. Сутринъта започнаха да идватъ тревожни, но откъслечни, известия отъ Петроградъ за нѣкакви народни вълнения и че частите отъ Петроградския гарнизонъ се разбунтували. Макаръ и много загриженъ, царътъ не издаваше душевното си вълнение и размѣняше мисли само съ графъ Фредерикса, генералъ Воейкова и генералъ-адютантъ Алексѣева.

26 февруари. Недѣля. Идватъ по-тревожни известия отъ Петроградъ. Привечеръ бѣ получена телеграма отъ председателя на Господарствената Дума Родзянко съ следното съдѣржание: „Положението е сериозно. Въ столицата царува анархия. Деятността на правителството парализирана. Транспорта, снабдяването, получаването на гориво разстроени. Недоволството на населението расте. Изъ улиците — безцѣлна стрелба. Отдѣлни войскови части се биятъ по между си. Трѣбва да се възложи на едно популярно лице да образува новъ кабинетъ. Всѣко колебание е равносильно на смъртна опасностъ.

Моля Бога да не падне отговорността върху Вънчено-
носеща“.

27 февруарий. Понедѣлникъ. Последва втора телеграма
отъ Родзянко:

„Положението се влошава. Трѣбва незабавно да се
взематъ мѣрки; утре вече ще бѫде късно. Удари последния
часъ — решающъ сѫдбата на държавата и династията“.

Тази телеграма незабавно бѣ обсѫдена отъ Императора
съвместно съ генералъ Алексѣева, графъ Фредерикса и
генералъ Воейкова. Царя реши незабавно да замине за
Царско Село и да даде съгласието си за едно отговорно
Министерство, за което бѣ съобщено направо въ Петро-
градъ и презъ нощта на 28-й февруарий замина. Въ сѫщото
време генералъ-адютантъ Н. И. Ивановъ съ Георгиевския
баталионъ тръгна за Петроградъ да възстанови реда въ
столицата и да поеме командването на столичните войски.

28-й февруарий. Вторникъ. 1-й мартъ. Срѣда. — По
пътя презъ Орша, Смоленскъ, Лихославль, Бологое въ цар-
ските влакове се получи известие, че е сформировано временно
Правителство, за което комисаря на желѣзниците —
г. Бубликовъ уведоми всички желѣзнични власти. Въ 2 часа
презъ нощта на 1-й мартъ въ Малая Вишера Императора
заповѣда влаковете да следватъ чрезъ Бологое, Дно за
Псковъ, кѫдето се намираше щаба на северния фронтъ, съ
надежда тамъ да се изясни положението и да се получи
отъ Главнокомандующия генералъ - адютанта Рузски под-
крепа. Царскиятъ влакъ не намѣри въ Псковъ обичайния
почетенъ караулъ; за срѣща на Императора не бѣ нищо
нагласено. Генералъ-адютанта Рузски, влизайки въ вагона
на свитата, ѝ заяви, че тя трябва да се отдаде на милостъта
на победителя, т. е. на ония, които сѫ извѣршили пре-
врата. Съ сѫщите решителни и дрѣзки думи Рузски сюрпри-
зира и Царя. Презъ нощта на 2-й мартъ Рузски се сноша-
ваше ту съ щабъ - квартирата, ту съ Петроградъ въ свръзка
съ въпроса за абдикацията на Императора.

2-й мартъ. Четвъртакъ. Царя удобри акта, съставенъ
отъ Родзянко и С-ие за абдикацията заедно съ сина си

Алексий Николаевича въ полза на Великия Князъ Михаилъ Александровича; акта бѣ предаденъ на пристигналите въ Псковъ депутатията отъ большинството на Господствената Дума на чело съ г. г. Гучковъ и Шулгинъ.

3-й мартъ. Петъкъ. Въ 3 часа презъ нощта Царътъ замина отъ Псковъ за Могилевъ, кждето пристигна сѫщата вечеръ. Пътя измина спокойно. Завърна се въ Могилевъ, за да се сбогува съ Щабъ-квартирата си.

4-й мартъ, сѫбота. Следъ 9 часа сутринната Императора, както винаги, влезе въ генералъ-квартирмейстерската часть, за да приеме доклада на генерель Алексѣева за подобренietо по фронтовете. Това бѣ последния исторически докладъ на Началникъ щаба му.

7-й мартъ, вторникъ. Вечеръта следъ 6 часа Царя въ кабинета си пишеше прощалната си заповѣдь къмъ армията и марината.

8-й мартъ, срѣда. Императора замина при семейството си въ Царско Село, кждето пристигна на 9-й мартъ 11 ч. сутринната.

Отъ сѫщия тоя денъ временното Правителство обяви ексъ—Царя и семейството му арестувани. Сборниятъ полкъ се смѣни съ единъ отъ полковете на Царско-селския гарнизонъ и караулните войници отъ този денъ изпълняватъ функциите на стража, а не на почетенъ караулъ.

25 мартъ, Недѣля. Керенски заяви на Императора, че е принуденъ да го раздѣли съ царицата и че ще живѣе отдѣлно и ще може да вижда Царицата само презъ време на закуска и обѣдъ.

1-й августъ. Съгласно рѣшението на Временното Правителство Царското семейство напустна Царско Село за да замине за гр. Тоболскъ (Сибиръ), кждето пристигна на 6-й с. м.

12-й априлъ. 1918 год. Царя, Царицата и великата княгиня Мария Николаевна большевиците прехвърлиха въ Екатеринбургъ.

7-й май, 1918 год. Тукъ докараха и Великия Князъ Алексѣй Николаевичъ и Княгините Татяна, Олга и Анастасия.

Изъ книгата на П. Жиляръ „Царская семья“.

Послѣднитѣ дни.

Отъ средата на априлъ 1918 год. Янкель Свердовъ—председателъ на Ц. И. К. въ Москва, отстѫпвайки предъ германските иска¹⁾, изпрати комисаря Яковлевъ да прехвърли царското семейство въ Тоболскъ.

Яковлевъ получи инструкции да премѣсти всички въ Москва или въ Петроградъ, но не можа да изпълни заповѣдта поради оказаната му съпротива, организирана отъ Областното Уралско Правителство, чиято резиденция бѣ въ Екатеринбургъ. По инициативата на послѣдното, мимо знанието на Яковлевъ, бѣ устроена примка и Царя бѣ хванатъ презъ време на превоза му.

Но става все по-ясно, че той проектъ бѣ тайно одобренъ отъ Москва. По-вече отъ вѣроятно е, че Свердовъ играеше двойствена роля. Правейки видъ, че се подчинява на иска¹⁾нията на графъ Мирбаха — представителъ на Германия, който настояваше да се пустнатъ Царя и семейството му извѣнъ предълитъ на Русия, той се услови съ комисаритѣ на Екатеринбургъ да не изпушватъ Царя. Тъй или инакъ, но по всичко изглеждаше, че въдворяването на Царя въ Екатеринбургъ бѣ импровизирано. За два дена търговеца Ипатевъ бѣ изселенъ отъ кжщата си, която се заобикали съ една здрава дъсчена ограда на височина съ прозорци отъ втория етажъ.

Тамъ бѣха закарани на 30/17 априлъ 1918 год. царя, царицата, великата княгиня Мария Николаевна, докторъ Боткинъ и трима прислужници.

¹⁾ Германия се стремеше да възстанови монархията съ Царя или наследника му, при условие — да признае Брестъ-Литовския миръ и да сключи съюзъ съ Германия. Този планъ не сполучи, понеже Царя отказа, оставайки вѣренъ на „съюзниците“ си.

Отначало стражата бъде сформирана отъ случайни воинци, които често се смъняваха. По-късно охраната бъде възложена върху работници отъ Сисерската фабрика и тая на братя Злоказеви. Началникъ на стражата бъде комисаря Авдиевъ — комендантъ на „дома съ особно назначение“ — така се наричаше домътъ на Ипатевъ.

Условията на живота бъха много по-тежки отколкото въ Тоболскъ. Авдиевъ, страстенъ пияница, се отдаваше на грубите си инстинкти и измислюваше какви ли не и винаги нови унижения за тия, които охраняваше. Тръбаше да търпятъ лишения, да се подчиняватъ на всички предизвикателни искания, да понасятъ най-тежки оскуребления отъ страна на тия груби пазачи и мръсни хора.

Веднага следъ пристигането въ Екатеринбургъ на 22/9 май Наследника и трите му сестри бъха заведени въ дома на Ипатевъ, където ги очакваха родителите имъ. Срещата бъде много радостна, невзирачки на тъжното настояще и тревожното бжедеще. Всички бъха щастливи да се видятъ пакъ следъ дълга раздѣла. Подиръ нѣколко часа докараха Харитонова, стареца Трупъ и малкия Леонидъ Съдневъ. Останалитъ отъ свитата: генералъ Татищевъ, графиня Гендрикова, госпожа Шнайдеръ и Волковъ бъха изпратени направо въ затвора. На 24/11 с. м. Чемадуровъ се разболѣ и бъде изпратенъ въ лазарета на затвора; тамъ той бъде забравенъ и по такъвъ начинъ се спаси отъ смърть.

Следъ нѣколко дена откараха Нагорний, матръсть на наследника, и Иванъ Съдневъ и въ началото на юни ги разстреляха въ околностите на гр. Екатеринбургъ. Малкиятъ брой на останалитъ около затворниците бързо се стопяваше. За щастие, оставаше докторъ Боткинъ,¹⁾ чиято преданостъ стои по-високо отъ похвала, и нѣколко безкрайно вѣрни прислужници

¹⁾ Въ дните на изпитания присъствието на докторъ Боткинъ бъде едно голѣмо угъщение за затворниците. Той усърдно се грижеше за тѣхъ, служеше като посредникъ по между имъ и комисарите и се стараеше да ги защища отъ грубостите на стражата.

Той отдавна сложи живота си въ жертва на онзи, на които посвети толкова години.

Царя, царицата и наследника заемаха една жглова стая, излизаща къмъ площада и ул. „Вознесенская“, а четириятъ княгини — една съсъдна стая, вратата на която бѣ свалена. Презъ първите нощи всички спѣха на пода, защото нѣмаше кревати. Докторъ Боткинъ спѣше въ гостната стая, камариерката на царицата — въ стаята на жгъла на „Възнесенская“ и градината. Останалите се помѣщаваха въ кухнята и съсъдната съ нея стая.

Здравето на наследника се влошаваше отъ день на денъ поради изморителния путь. Презъ деня той повечето време прекарваше въ легло и когато излизаха на разходка въ градината, Царя го изнасяше на ржце.

Цѣлото семейство обѣдваше заедно съ прислугата и съ комисарите, които квартируваха въ сѫщия етажъ. Живота течеше въ постоянна близостъ съ тѣзи груби, и по-вечето време пияни хора... Духътъ на затворниците се поддържаше отъ религията. Тѣ запазиха онази чудодѣйна въра, която още въ Тоболскъ трогваше до умиление всички около тѣхъ и имъ даваше сили и душевно спокойствие. Царицата и княгините често пѣеха религиозни пѣсни, което смущаваше и вълнуваше, мимо тѣхното желание, грубата имъ стража. Това бѣха мѫченици, чужди вече за този свѣтъ. Домътъ бѣ обграденъ съ втора дъсчена ограда, която правѣше отъ него една истинска крѣпостъ-затворъ. И вжрѣ и вънъ стояха часови.

Стаята на коменданта, първа при входа, бѣ заета отъ комисара Авдиевъ, помощника му Мошкинъ и нѣколко работници. Останалата стража се помѣщаваше въ мазето, обаче тя често се качваше на горния етажъ и въ всѣко време влизаше въ стантѣ на царското семейство. Но лека-полека червено-армейцитъ отъ постоянното общение съ затворниците се учовечиха. Тѣ бѣха поразени отъ кротостта и отъ възвишенното достоинство на затворниците и скоро се оказаха подъ тѣхното влияние. Самъ пияница, Авдиевъ бѣ обезоръженъ отъ душевното имъ величие и почувствува низостта си. Чувството на жестокость у тѣзи хора се замѣсти съ дѣлбоко съжаление.

Убийство на Царското семейство.

Съвѣтските власти въ Екатеринбургъ се състояха отъ:
а) Областенъ Уралски съвѣтъ отъ 30 души подъ председателството на комисара Бѣлобородовъ; б) президиумъ, отъ рода на Изпълнителния Комитетъ, състоящъ отъ членове: Бѣлобородовъ, Голощекинъ, Сиромоловъ, Сафаровъ, Войковъ, впоследствие съвѣтски представител въ Варшава, убитъ отъ Борисъ Коварда, и др.; в) чрезвичайна комисия за борба съ контър-революцията, спекулата и саботажа, централната управа на която бѣ въ Москва съ отдѣления въ цѣла Русия. Тази грамадна организация съставляваше базата на съвѣтския режимъ.

Всѣки отдѣлъ получаваше заповѣди направо отъ Москва или изпълняваше самостойно съ собствени сили и средства.

Всѣка „чрезвичайка“ (чрезвичайна комисия) разполагаше съ единъ въоръженъ отрядъ, състоящъ отъ военопленни австро-германци, латиши, китайци и др., добре платени джелати. Въ Екатеринбургъ чрезвичайката бѣ всемогжща. Най-влиятелните членове бѣха комисарите Юровски, Голощекинъ и др.

Явдиевъ се контролираше отъ други комисари — членове на И. К. и чрезвичайката. Тѣ веднага забелѣзаха промѣната въ чувствата на стражата къмъ затворниците и решиха веднага да взематъ радикални мѣрки. Дори въ Москва се обезпокоиха, което се вижда отъ следната телеграма изпратена отъ Бѣлобородовъ за Сверловъ и Голощекинъ, намиращи се по това време въ Москва: „Сиромоловъ замина за Москва за да организира „дѣлото“ споредъ указанията на центъра. Опасенията сѫ напраздни. Нѣма защо да се беспокоите. Явдиевъ е смѣненъ. Мошкинъ арестуванъ. Явдиевъ е замѣненъ съ Юровски. Вътрешната стража е замѣчена съ друга.“ — 4 Юлий 1918 г.

И действително, сѫщия денъ Явдиевъ и помощника му Мошкинъ бѣха арестувани и замѣнени отъ комисара Юровски — евреинъ и отъ помощника му Никулинъ. Стражата съставена, както казахме по-горе, изключително отъ руси, бѣ прехвърлена въ съседния домъ на Поповъ.

Юровски доведе съ себе си 10 човѣка всички почти воено-плѣнни австро-германци, „избрани“ измежду палачите на чрезвичайката. Отъ този денъ тѣ заеха вжтрешните постове, а външните продължаваха да се обслужватъ отъ руска стража. „Домътъ съ особно назначение“ стана отдѣление на чрезвичайката и живота на затворниците се обърна въ безкрайна редица отъ мѫчения.

По това време смъртъта на царското семейство бѣ предрешена въ Москва, което доказва цитираната по-горе телеграма. „Сиромолотовъ замина въ Москва за да организира „делото“ споредъ указанията на центъра.“ Той ще се върне съ Голощекинъ и ще донесе инструкции и заповѣди отъ Сверловъ. Тукъ разпореждаше още Юровски. Той нѣколко дни на редъ излизаше на конь да оглежда околностите, да търси подходяща за плана мястност, кѫдето би могло да се скриятъ труповете на жертвите. Този човѣкъ, чийто цинизъмъ превъзхожда всичко, коемо може да си представи човѣкъ, слѣдъ това посещава намиращия се на легло наследникъ.

Минаватъ още нѣколко дни. Голощекинъ и Сиромолотовъ се завръщатъ. Всичко е готово. Въ недѣля на 14/1 Юлий Юровски повиква свещеникъ Сторожевъ и му разрешава да служи. Затворниците сѫ вече осаждени на смърть и не имъ се отказва послѣдното църковно напѣтствие.

На слѣдующия денъ Юровски заповѣдва да заведатъ малкия Сѣдневъ въ домътъ на Поповъ при руската стража.

На 16/3 юлий къмъ 7 часа вечеръта той заповѣдва на Павелъ Медвѣдевъ, комуто напълно довѣряваше (Медвѣдевъ стоеше начело на руските работници), да донесе двадесетъ пистолети система „Наганъ“, съ които бѣ въоръжена руската стража и, когато заповѣдъта бѣ изпълнена, той му съобщи, че презъ нощта цѣлото семейство ще бѫде избито и че възлага нему (на Медвѣдевъ) да съобщи за това по-късно на руските червено-армейци. Къмъ 10 часа вечеръта последния съобщи казаното.

Следъ полунощъ Юровски влиза въ стантъ, заети отъ членовете на царското семейство, събужда ги и заповѣдва

на всички заедно съ останалите да се пригответъ за пътъ. Той имъ обяснява, че въ града се явило безредие и че времено ще бѫдатъ въ по-голѣма безопасностъ въ долния етажъ. Скоро всички бѣха готови. Взети сѫ само необходими нѣща и възглавници. Всички слизатъ по вътрешната стълба, която води въ двора, отъ тамъ влизатъ въ сутерена. Юровски съ Никулинъ вървятъ отпредъ, следъ тѣхъ — царя съ болния наследникъ на ржце, царицата, княгинитъ, д-ръ Боткинъ, Анна Демидова, Харитоновъ и Трупъ. Затворниците се спиратъ въ стаята, посочена отъ Юровски. Тѣ сѫ увѣрени, че сега ще пристигнатъ кабриолети или автомобили, за да заминатъ, и понеже очакването може да се продължи, поискватъ столове. Донасятъ три стола. Наследникътъ, който не можеше да стои, поради болестъ въ крака, седна по средата на стаята. Царътъ седна влѣво отъ него, а докторъ Боткинъ застана вдѣсно, малко наназадъ. Царицата седна до стената вдѣсно отъ вратата, презъ която влезоха. Върху нейния столъ, както и върху тоя на наследника, сложиха възглавници; задъ нея застана княгиня Татяна, а въ жгъла отъ сѫщата страна — Анна Демидова съ две възглавници въ ржце. Останалите княгини се притаиха до стената въ дълбочината на стаята, а вдѣсно отъ тѣхъ въ кюшето — Харитоновъ и стария Трупъ.

Подиръ нѣколко минути чакане въ стаята се втурватъ Юровски съ седемъ австро-германци и двама свои приятели Ермаковъ и Вагановъ — известни джелати отъ чрезвичайката. Тукъ е и Медвѣдевъ.

Юровски се доближава до царя и му казва: „Вашите искаха да Ви спасятъ, но не сполучиха, и ние трѣбва да Ви разстреляме!“ — въ сѫщия моментъ стреля и той пада мъртъвъ. Това бѣ сигналъ за общия разстрелъ. Всѣки убиецъ си избра жертвата. Юровски — царя и наследника. Смъртъта настъпи почти мигновено за болшинството отъ нещастниците. Алексѣй Николаевичъ слабо стенѣше. Юровски го доуби съ още единъ изстрелъ. Анастасия Николаевна бѣ само ранена и при приближаването на убийците започна да вика. Тя веднага падна подъ ударитъ на щиковетъ. Анна Демидова

също отначало не бъде убита, благодарение на прикриващите я възглавници. Мъташе се отъ една на друга страна, докато не падна подъ ударите на убийците.

Свидетелските показания позволиха на следствието да възстанови съ всички подробности сцената на това ужасно избиране. Свидетелите: Павелъ Медведевъ*) — единъ отъ убийците, Анатолий Якимовъ, който несъмнено бъде зрител на драмата, макаръ и да отричаше това, и Филипъ Проскуряковъ, който описа престъплението споредъ както слушалъ отъ други очевидци. И тримата съ били въ стражата на Ипатевия домъ, кждъто бъде разстрълена цѣлата царска семейство.

Когато всичко бъде свършено, комисарите събраха отъ жертвите скъпоценностите и тѣлата имъ бъха пренесени съ помощта на чаршафи, поставени върху стрелки отъ каруца, въ товаренъ автомобилъ, намиращъ се предъ вратата на двора между двете дъсчени огради.

Изгаряне на тѣлата.

Тръбаше да бързатъ до разсъмване да минатъ презъ спящия още градъ по посока къмъ гората. Вагановъ на конъ яздѣше отпредъ за да се избѣгнатъ всѣкакви срѣщи. Когато наблизиха една поляна, на срѣща имъ се зададе една селска талига съ двѣ жени отъ село Коптяки, отиващи въ града да продаватъ риба. Заповѣдаха имъ да се върнатъ обратно. За по-голяма сигурностъ Вагановъ еървѣше на коня си до самата талига, заплашивайки пѫтниците съ убийство, ако се обѣрнатъ надире. Обаче, една отъ селянките все пакъ успѣла да забелѣжи една голъма тъмна маса, движуща се следъ конника. Щомъ се върна въ селото, тя разправи виденото. Заинтересувани отъ това, нѣкои селяни отишли да

*) Медведевъ бъде плененъ при заемането Пермъ отъ противоболшевишките войски (февруари 1919 година) и почина следъ единъ месецъ въ Екатеринбургъ отъ петнистъ тифъ. Той твърдѣше, че е присъствувалъ само на една част отъ драмата и че не стрелялъ. Другите свидетели показаха противното. Впрочемъ, това бъде една класическа маневра, обикновена у всички убийци.

разбератъ що става, но по пътя се натъкнали на една верига часови, разпръснати изъ гората,

Следъ голъми пречки, поради лошия пътъ, автомобила спре на полянката.

Труповетъ бѣха сложени на земята и отчасти съблечени. Комисаритъ ги обискираха и намѣриха голъмо количество скъпоценности, зашити въ дрехите на великите княгини. Задигнаха ги, обаче, въ бързината нѣкои отъ скъпоценостите изпаднали и се затъпкали въ земята. Следъ това, тѣлата бѣха разсѣчени на парчета и хвърлени въ накладения огънь, попръскванъ съ бензинъ. Неизгорѣлите части бѣха унищожени съ сърна киселина. Три дена и три нощи убийците подъ ржководството на Юровски и приятелите му Ярмаковъ и Вагановъ работиха върху унищожаването диритъ на престъплението. Изразходвани бѣха 175 кг. сърна киселина и надъ 300 литра бензинъ.

На 20/7 юлий всичко бѣше свършено.

Прахътъ отъ огъня бѣ хвърленъ въ шахти и развѣнъ изъ полянката, за да се прикриятъ всѣкакви следи отъ извършеното.

Защо тѣзи хора тѣй щателно унищожиха следите на на своето дѣло? Щомъ сметаха, че извършватъ единъ актъ на правосѫдие, защо се криеха като престъпници и отъ кого? Всичко това разкри Павелъ Медвѣдевъ въ показанията си следъ като бѣ плѣненъ.

Следъ като извърши престъплението, Юровски каза на Медвѣдевъ: „Запази външните постове, за да не се разбунтува народъ!“ Презъ всички послѣдващи дни около празната къща на Ипатиева стояха часови, като нищо да не се е измѣнило, като че ли затворниците сѫ още тамъ. А кой е този, когото трѣбаше да лъжатъ? — Разбира се, руския народъ, за да не разбере и потърси монарха си, за да не се разбунтува, както казалъ Юровски, заповѣдавайки на Медвѣдева да запази външните постове. И защо трѣбаше да се взиматъ предпазителни мѣрки на 4 юлий — да се арестува Явдиеvъ и се отстранява руската стража? Защото комисаритъ вече не довѣряваша на работниците отъ Сисер-

тската фабрика и тая на бр. Злоказови, макаръ тъ добро-
волно да изявиха готовност да пазятъ „Николая кървави“. Същите комисари знаеха, че само каторжници или чуж-
ди платени джелати ще се съгласятъ на едно такова
мръсно дѣло. Че това е така, явствува отъ факта, че пала-
читъ бѣха: евреина Юровски, рускиятъ каторжници Медвѣ-
девъ, Никулинъ, Ермаковъ и Вагановъ и седемъ австро-
терманци. И въ правото си бѣха да се криятъ отъ руския
народъ, защото, ако ги разбѣреше, страшно щѣше да бѫде
отмъщението.

Но дълго не можеше да се крие. Още същия денъ на
20/7 юлий тъ решиха да обявятъ на народа съ разлепени
прокламации, че Царътъ умрѣлъ. Петъ деня следъ стана-
лото Пермскитъ вестници обнародваха слѣдното съобщение

Постановление

на Президиума на Областния Уралски съветъ на работни-
ческитъ, селскитъ и червеноармейскитъ делегати.

Предъ видъ на това, че чехословашкитъ банди застра-
шаватъ столицата на Червения Уралъ — Екатеринбургъ и
че коронования палачъ може да избѣгне отъ народния
сѫдъ (разкрито е едно бѣлогвардейско съзаклятие съ цѣль
да се открадне цѣлата фамилия Романовци), Президиума на
Областния комитетъ въ изпълнение народната воля поста-
нови: бившия царь Николай Романовъ, като виновенъ предъ
народа за безчислени кървави престъпления, да бѫде раз-
стрelenъ.

Постановленietо на Президиума на Областния съвѣтъ
е приведено въ изпълнение презъ нощта на 16 срещу 17
юлий.“

Семейството Романовци е премѣстено отъ Екатерин-
бургъ въ по-безопасно място“.

(п) Президиумъ на Областния Уралски съветъ на работ-
ническитъ, селскитъ и червеноармейскитъ делегати.“

Постановление

на Президиума В. Ц. И. К. отъ 18 юлий с. г.

В. Ц. И. К. на съветитъ на работническитъ, селскитъ,

червеноармейскитѣ и казашкитѣ делегати въ лицето на своя председатель уdobрява действията на Уралския Комитетъ.”

(п.) Председатель Ц. И. К.: Я. Свердловъ.

Нагла лъжа е, че решението за избиването е дѣло на Екатеринбургския Президиумъ. Престжилението — ние това вече знаемъ — бѣ решено въ Москва отъ Свердловъ, който, както по-горе се спомена, изпрати инструкциите си на Юровски чрезъ Голощекинъ и Сиромоловъ. Такава подла лъжа е и обявеното въ официалния манифестъ, че семейството било премѣстено на по-безопасно място. И Свердловъ, — заповѣдника и Юровски — изпълнителя сѫ евреи, най-голѣмитѣ ненавистници на династията. Царьтъ не бѣше нито осаждданъ, нито дори сѫденъ отъ редовенъ сѫдъ, пъкъ и кой би могъль да го сѫди и защо? Той бѣ звѣрски убитъ отъ злоба и отмъщение. Но какво искаха отъ царицата, отъ децата, отъ докторъ Боткина и отъ другите трима загинали заедно съ царя? Това е неокачествимо звѣрство, жажда за кръвь!

Кръвопийцитѣ бѣха сигурни, че това имъ нечувано варварско дѣло ще остане за винаги въ тайна. Отъ такава самоувѣреностъ е билъ обладанъ и комисара Войковъ като казалъ: „Свѣтъ никога нѣма да се научи какво направихме съ тѣхъ!” Обаче, криви имъ излѣзоха смѣткитѣ.

Подиръ нѣколко месечно издирване и разследване на участници — очевидци, следствието предприе най-широко и щателно претърсане на гората въ мястността — полянката, гдето бѣ извършено страшното престжиление. Всѣки сантиметъръ земя бѣ прокопанъ и прегледанъ, както и кладенеца на шахтата и цѣлата тайна бѣ напълно разкрита. Добитото отъ следствието се установи и отъ намѣрени на мястото веществени доказателства: стотици предмети и части отъ тѣхъ, повечето затъпкани въ земята, опознати и зарегистрирани отъ следствието, като тока отъ колана на царя; парче отъ фуражка, малка рамка отъ фотографията на царицата, която царя винаги носѣше съ себе си; любимитѣ обици на царицата (едната счупена), парчета отъ облеклото ѝ, стъкло отъ очилата ѝ (особена форма), тока

отъ колана на наследника, копчета и парчета отъ палтото му; много дребни нѣща на великитѣ княгини: парчета отъ огърлията имъ, обувките имъ, шестъ металически корсажни пластинки, искусствената челюсть на д-ръ Боткинъ, парчета отъ очилата му, копчета отъ облеклото му и най-сетне кости и изгорѣли остатъци отъ тѣхъ, отчасти унищожени отъ киселината, съ ясни следи отъ остро оржdie или бичкия; пистолетни куршуми останали, вѣроятно, въ тѣлата и едно доста голѣмо количество разтопено олово. Всичко това разкрива истината и ужаса на извѣршеното престъпление. Така че комисара Войковъ се излъга: свѣтъ знае сега какво направиха съ тѣхъ! . . .

Но, колкото и затѣпена, съвестта на кръволовоците не бѣ спокойна. При напушкането Екатеринбургъ, превзетъ отъ бѣлитѣ войски, тѣ оставиха специални агенти съ цель да заблуждаватъ слѣдствието и да ги държатъ въ течение на издирванията. И когато стана очевидно, че истината е вече разкрита и че цѣлия свѣтъ ще се научи за станалото, тѣ се изплашиха и стовариха вината върху други — обвиниха социалъ-революционерите въ престъпленietо, приписвайки имъ желанието по такъвъ начинъ да компрометиратъ большевишката партия.

Презъ септемврий 1919 год. двадесетъ и осемъ души социалъ-революционери бѣха обвинени въ участие въ убийството, арестувани и сѫдени въ Пермь. Отъ тѣхъ петь души осѫдиха на смърть и ги екзекутираха. Съ тия невинни жертви большевиците помислиха, че изкупиха грѣхътъ си и сложиха отъ себе си отговорността предъ руския народъ, предъ свѣта и историята за извѣршеното нечувано престъпление.

Но тѣ не се задоволиха само съ кръвта на царя и семейството му. Романовскиятъ родъ пречеше на пъклениците планове на тия международни бандити и за това тѣ решиха да го доунищожатъ.

Презъ мартъ 1918 год. арестуваха и докараха въ Пермь великия Князъ Михаилъ Александровичъ и личния му секретаръ

таръ Николай Николаевичъ Джонсонъ, които бѣха настанини въ хотелъ „Роялъ“.

Презъ нощта на 18 юлий въ стаята, въ която се намираще великия Князъ, влѣзоха трима въоружени непознати мжже-бolshevici и на сила го накараха съ секретаря му да се качатъ на автомобилъ и ги заведоха въ Мотивилиха — една фабрика разположена нѣколко километра отъ Пермъ на рѣка Кама, гдѣто ги разстреляха; тѣлата имъ бѣха хвърлени въ пещъта на фабrikата.

На 14 януари 1919 год. бѣха избити сѫщо съ пистолетни изстrelи затворените въ Петропавловската крѣпостъ велики князе: Павелъ Александровичъ, Димитрий Константиновичъ, Николай Михайловичъ и Георги Михайловичъ.

Свѣтлия споменъ за вѣнценосните мжченици ще бѫде една пжтеводителна звѣзда въ светото дѣло за възстановането миналото величие на Русия. А 4/17 юлий презъ всичките времена ще бѫде денътъ на скърбъ, покаяние и молитви за света Русия.

Русия до Романовци, при Романовци и следъ Романовци.

Презъ време на възцаряването на Романовците Русия бѣ откъсната отъ всички морета, освенъ Бѣло и Коспийско; тя бѣ едно далечно, затънteno източно царство.

21 февруарий 1913 год. — денътъ на възкачването на престола на Михаилъ Феодоровичъ Романовъ стана при голѣмо напрежение на народното религиозно чувство и при едно ясно съзнание, че безъ царска власть пропадането на отечеството е неизбѣжно.

Рускиятъ народъ разбра и почувствува, че само въ единението си съ Царя ще стане великъ между народите въ свѣта. И действително, въ течение на 300 годишното царуване на Романовската династия къмъ Русия бѣха присъединени доброволно, или завоювани, много и неизмѣрими земи:

Въ 1654 год доброволно положи клетва на царя Александъя Михайловича Малорусия.

Въ 1667 год., споредъ Андрусовското примирие, и въ 1686 год., съгласно вѣчния миръ съ Полша, Русия на новоси присъедини Смоленската и Съверната области, лѣвобрѣжна Малорусия и гр. Киевъ.

Презъ 1648—1696 г. г. се колонизираха Байкалъ и Амуръ, а въ края на XVII вѣкъ руситѣ се явиха въ Камчатка.

Въ 1721 година, по Нищадския миръ съ Швеция, Русия си присъедини Лифландия, Естландия и част отъ Финландия съ градъ Виborgъ, а сѫшо — изгубенитѣ въ 1617 година Ингрия и част отъ Карелия.

Въ 1743 година, по Абоския миръ съ Швеция, Русия взе и останалата част на Финландия до р. Кюменъ.

Презъ 1772 и 1793 години си присъедини една голѣма част отъ Бѣлорусия, Волинъ и Подоля.

Въ 1774 година, Кючукъ-Кайнарджийския миръ съ Турция, къмъ Русия бѣха присъединени: Керчь, Еникале, Кинбурнъ, пространството между рѣкитѣ Бугъ и Днѣпъръ, гр. Азовъ, дветѣ Кабарди, долинитѣ на рѣкитѣ Кубанъ и Тerekъ.

Въ 1783 година последва присъединяването на Кримъ, споредъ Яшкия миръ съ Турция, а въ 1791 година — Но-ворусия.

Въ 1795 година бѣха присъединени Литва и Курландия.

Въ 1801 година се присъедини Грузия.

Презъ 1803—1813 година — Мингрелия, Имеретия, Баку и Дербентъ.

Въ 1807 година по Тилзитския миръ — отъ Прусия. Бѣлостокската областъ.

Въ 1809 година, споредъ Фридрихсгамския миръ съ Швеция, Русия взе всички финландски губернии отъ Швеция съ част отъ Вестерботния и Аландските острови.

Въ 1812 година, по Букурешкия миръ съ Турция, Русия получи Бесарабия.

Въ 1815 година по силата на Виенския договоръ — част отъ Варшавското херцогство (Полското царство).

Въ 1828 година, споредъ Туркманчайския миръ съ Персия, — Ереванската и Нахичеванската области.

Въ 1829 година, по Адрианополския (Одринския) миръ, Русия получи отъ Турция източното крайбрежие на Черно море и устието на р. Дунавъ, а въ същото време Киргизката степь, долината на река Сиръ-Дарья, Зошийската областъ, лъвиятъ бръгъ и устието на р. Амуръ.

Презъ периода 1856—1864 год. бѣ превзетъ Кавказъ.

Въ 1858—1860 година—бѣха присъединени Амурската и Усурийската области.

Въ 1864—1881 години бѣ присъединенъ Туркестанъ.

Въ 1878 год. Русия си върна една частъ отъ Бесарабия до Дунава и си присъедини Ардаганъ, Карсъ и Батумъ.

Презъ 1884—1896 г. г. бѣха присъединени: Мервския, Пендинския и Атекския оазиси.

Но трѣбаше да дойдатъ днитѣ на „великата и безкръвна революция“ и „Свободна Русия“ съ помощта на съюзниците си за четири години да изгуби: Финландия, цѣлото Балтийско крайбрѣжие, Полша, частъ отъ Бѣлорусия, частъ отъ Волиния и Бесарабия, които днесъ сѫ въ чуждо владение.

Величието на Русия е тѣсно свързано съ династията на Романовци и за това толкова по-голѣма е тѣжката на руския народъ за загубата, претърпѣна въ лицето на трагично загиналия императоръ Николай II, понеже той, като потомъкъ на Романовци, олицетворяваше въ себе си историята и неизброимите заслуги на тази династия къмъ Русия презъ течение на цѣли три столѣтия. Тежъкъ е траурътъ на Русия, особено днесъ, когато народа се дави въ собствената си кръвъ, но дълготрепелива е руската душа! Провидението бди надъ Русия и дано не е далечъ деня, когато небесната свѣтлина осияе тънещата въ мракъ руска земя и събуди руското сърдце за новъ животъ, ново творчество, нова слава!..

Не трѣбва да се забравя, че измѣстването правилния държавенъ и стопанственно-икономически животъ въ Русия е единъ отъ мирово значение тормозъ, който ще спива спокойното развитие на народите докато трае руския вѫтрѣ-

шенъ хаосъ. Доказателствата сж на лице: откакъ руското море се разбуни, ето вече десетъ години въ живота на човѣчеството не е настѫпило спокойствие, нормалност, а световния миръ все още е една проблема, която дипломатическиятъ канцеларии не сж въ положение да разрешатъ. Това имено трѣбаше да предвидятъ нашите „съюзници“, когато създаваха руската революция, еднакво опасна днесъ и за самитъ тѣхъ, защото виждаме какъ III интернационалъ бавно, но сигурно пушта пипалата си и въ тѣхните страни и, не дай Боже, ако ги сграбчи! Тогава кой ще спаси не само тѣхъ, а и цѣлъ свѣтъ, който, изгубилъ и ума и дума, съ ярость ще се хвърли въ взаимно самоизтребление и стихийно ще руши всичко каквото срещне на пѫтя си? Тогава кой ще е виновния за разрушението на вѣковната свѣтовна култура? „И кой ще е отговоренъ“ предъ мировата история за това? — Изглежда, че не нещастните победени народи, на които по единъ фарисейски начинъ се приписваха на времето горните обвинения само съ цель да се възбуди срещу тѣхъ мировата обществена съвестъ и се оправдаятъ наложените имъ драконовски условия съ Парижкитъ „мирни“ договори... Ако руската революция по своя размѣръ и последствия надминава всички познати до сега революции въ свѣта, можемъ да си представимъ каква ужасна ще е свѣтовната революция, за която тѣй трескало и съ такива колосални средства работи III интернационалъ. Тогава ще настѫпи нѣщо като предсказания отъ Св. писание свършъкъ на свѣта! Не е ли време, народите да погледнатъ злото направо въ очите и се организиратъ здраво за предотвратяване грозящата ги катастрофа?

Като даваме въ настоящата брошура очерки изъ руската трагедия, считаме за свой повелителъ дългъ да обрнемъ вниманието на цивилизования свѣтъ да прояви особена бдителностъ къмъ събитията и още въ момента се справи съ всяка проява на разрушителния болжевизъмъ. Най-вече въ това отношение предпазливостъ се налага на балканцитъ, къмъ най-първо сж заплашени отъ опасностъта, отъ една

страна, перади близостъта имъ до пожара, а отъ друга —
понеже подиръ продължителните и изтощителни войни,
атмосферата въ тъхъ е доста запалчива. Примѣра съ брат-
ска България презъ 1923 и 1925 г. г. (атентата и опитите
за превратъ) е доста поучителенъ, за да нѣма нужда отъ
повече доказателства.
